

Ruim baan voor voetganger
in A-straat 4

Techniek langs weg helpt
automobilist 6

Op de e-bike naar
je werk 17

GRONINGEN BEREIKBAAR

DE INFORMATIEKRANT VAN GRONINGEN BEREIKBAAR | NR. 07 — DECEMBER 2015

ROND STATION EUROPAPARK BEVINDEN ZICH ONDER ANDERE HET GEMEENTELIJKE KANTOOR AAN HET HARM BUITERPLEIN (LINKS), DE EUROBORG, SCHOLEN EN DE MEDIACENTRALE. FOTO: JEROEN VAN KOOTEN.

DE GROEISPUURT VAN STATION EUROPAPARK

STATION GRONINGEN EUROPAPARK GROEIT ALS KOOL EN HET EINDE LIJKT NOG NIET IN ZICHT. VANAF 2017 GAAN ER EXTRA TREINEN RIJDEN TUSSEN GRONINGEN EN ASSEN. EN VANAF 2020 STOPPEN ER NOG VEEL MEER TREINEN OP DIT STATION.

Station Europapark werd in 2012 geopend en maakt sindsdien een stormachtige groei door. In 2014 was Europapark zelfs het snelst groeiende station van heel Nederland. Uit cijfers van de NS blijkt dat het aantal NS-reizigers dat jaar steeg met 27 procent. Het station wordt onder andere veel gebruikt door scholieren van het Noorderpoort en het Alfa-college en door medewerkers van DUO en de gemeente Groningen.

MEER TREINEN

De groei zet de komende jaren gewoon door, is de verwachting. Dat is mede te danken aan de uitbreiding van de dienstregeling. In 2017 gaan er bijvoorbeeld meer treinen tussen Groningen en Assen. Die stoppen dan ook op station Europapark. Na de verbouwing van het Hoofdstation gaan ook alle stoptreinen van Arriva uit het noorden van de provincie (Delfzijl, Roodeschool) station Europapark aandoen, net als de stop- en sneltrein uit Leeuwarden. Op dat moment is het ook mogelijk

om vanaf station Europapark rechtstreeks naar Groningen Noord en naar Leeuwarden te reizen.

EXTRA SPOOR

Omdat er meer treinen gaan rijden, is bij station Europapark een extra spoor nodig met bijbehorend zijperron. Bij de bouw van het station is met deze uitbreiding al rekening gehouden. Zo is het geluidsscherm al op de juiste plek gezet. De aanpassingen

aan station Europapark horen bij project Groningen Spoorzone. Naar verwachting beginnen de werkzaamheden bij station Europapark in 2017.

Kijk voor meer informatie op www.groningenbereikbaar.nl/spoorzone. Daar vindt u ook een aflevering van het Oog-TV-programma Komen & Gaan over de plannen voor station Europapark.

VERDER IN DEZE KRANT:

SPECIAAL KATERN OVER DE RINGWEGEN

METAMORFOSE VOOR RING OOST EN NOORD 8

BENO OVER GESCHIEDENIS RINGWEGEN 10

VOORBEREIDINGEN OP AANPAK RING ZUID 12

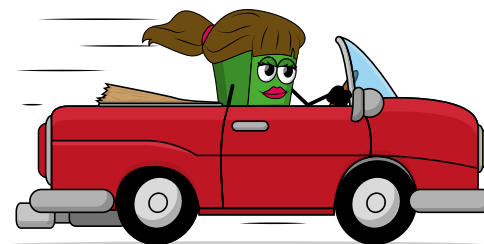
WERKEN AAN MINDER VERKEER IN DE SPITS 14

NIEUWE AANBLIK VOOR RING NOORD

DE NOORDELIJKE RINGWEG VAN GRONINGEN HEEFT HET AFGELOPEN JAAR EEN COMPLEET NIEUW GEZICHT GEKREGEN. DE VERKEERS- LICHTEN TER HOOGTE VAN DE BEDUMERWEG ZIJN VERDWENEN.

Het verkeer stroomt hier nu beter door en de nieuwe situatie is bovendien veiliger. Ook de vernieuwing van de Noordzeebrug is zo goed als klaar.

Meer over de veranderingen aan de ringwegen rondom de stad leest u in het speciale katern (pagina 7 tot en met 14).

TREINREIZIGER GROTE WINNAAR BIJ

ZO KAN DE ZUIDENTREE VAN HET HOOFDSTATION VAN GRONINGEN ER IN 2020 UIT ZIEN. RECHTS DE FIETSTUNNEL EN IN HET MIDDE DE TOEGANG TOT DE REIZIGERSTUNNEL ONDER DE SPOREN DOOR.

HET IS 2020. OP HET HOOFDSTATION VAN GRONINGEN KOMEN BINNEN ENKELE MINUTEN DE TREINEN BINNEN UIT LEEUWARDEN, WINSCHOTEN, DELFZIJL/ROODESCHOOL, STADSKANAAL EN ASSEN. ALLE TREINREIZIGERS KUNNEN VIA DE REIZIGERSTUNNEL GEMAKKELIJK OVERSTAPPEN, IN ELKE GEWENSTE RICHTING. ENKELE MINUTEN LATER ZIJN ALLE TREINEN WEER VERTROKKEN. DANKZIJ DE SNELLE OVERSTAP IS DE REISTIJD OP DE MEESTE TRAJECTEN EEN STUK KORTER GEWORDEN.

Dit is slechts één voorbeeld van de veranderingen die de dienstregeling in Noord-Nederland in 2020 moet ondergaan. Een andere verandering is dat er overdag tussen Groningen en Assen straks zes treinen per uur rijden; twee meer dan nu in de spits. Wie op dit traject reist, hoeft dan niet meer te checken hoe laat de trein vertrekt. Er komt immers zo weer een andere. En wat ook handig is: in 2020 rijden de treinen uit Delfzijl/Roodeschool, Winschoten, Veendam en Assen door naar alle drie treinstations in de stad: Noord, Hoofdstation en Europapark. Zo kun je met de trein dichterbij je eindbestemming komen zonder overstappen.

DELTAPLAN

Om al deze veranderingen voor 2020 tot stand te brengen, moet er wel het een en ander gebeuren, legt Peter Stam van ProRail uit. "Samen met de vier noordelijke provincies hebben we het Spoorplan Noord-Nederland gemaakt. Dit is een soort deltaplan om het reizen met de trein in Noord-Nederland aantrekkelijker te maken. Het plan gaat uit van een ambitieuze treindienstregeling voor 2020, waarbij alle regionale en landelijke treindiensten logisch op elkaar aansluiten. Het plan is technisch, logistiek en financieel haalbaar. Maar het vraagt wel om verbeteringen in het hele netwerk: meer treinen, meer stations, meer overstapmogelijkheden, meer service en betere aansluitingen. In het Spoorplan Noord-Nederland zijn ruim 20 spoorprojecten opgenomen."

SPOORPROJECTEN

Het spoorplan wordt betaald uit de pot geld die het Noorden heeft gekregen als alternatief voor het afblazen van de Zuiderzeelijn. "Alle projecten samen zorgen voor een beter bereikbaar Noord-Nederland. De treinreiziger is de grote winnaar."

Spoorplan Noord Nederland Overzicht verbeteringen

OM DE AMBITIEUZE DIENSTREGELING IN 2020 MOGELIJK TE MAKEN, ZIJN IN HET SPOORPLAN NOORD-NEDERLAND RUIM 20 SPOORPROJECTEN OPGENOMEN. SOMMIGE VAN DEZE PROJECTEN WORDEN AL UITGEVOERD, ANDERE ZITTEN NOG IN HET STADIUM VAN ONDERZOEK OF BESLUITVORMING. ILLUSTRATIE: PRORAIL.

INSPRAAK SPOORWEGONDERDOORGANG PATERSWOLDSEWEG IN NAJAAR 2016

In het najaar van 2016 start de inspraak over de aanpassingen die nodig zijn aan stations en sporen voor de extra sneltrein tussen Leeuwarden en Groningen. In de stad Groningen gaat het om de aanleg van een

spoorwegonderdoorgang bij de Paterswoldseweg. Momenteel rijden er tussen Groningen en Leeuwarden twee stoptreinen en één sneltrein per uur. Het plan is om daar per uur één sneltrein aan toe te voegen. Deze extra

sneltrein gaat op zijn vroegst in de tweede helft van 2019 rijden. Dit is afhankelijk van de planologische procedures. Met de extra sneltrein verbetert de bereikbaarheid van Noord-Nederland. Reizigers krijgen meer

ruimte in de trein en profiteren van kortere overstaptijden. Auto's en fietsers in de stad hoeven bij de Paterswoldseweg straks niet meer te wachten op de passerende treinen. Zij kunnen dan onder de spoorweg door.

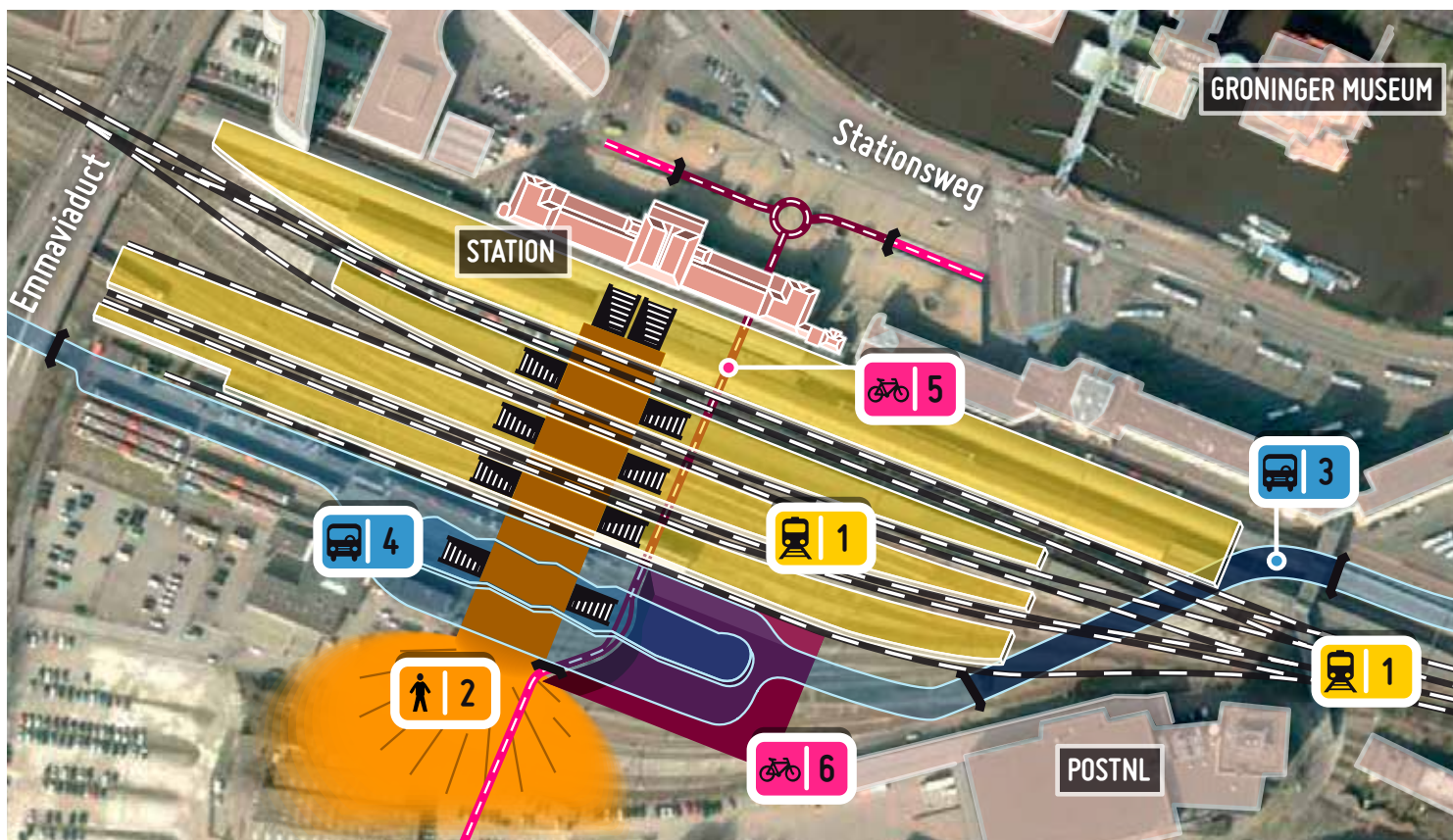

AMBITIEUZE DIENSTREGELING 2020

IMPRESSIE VAN DE NIEUWE REIZIGERSTUNNEL ONDER HET HOOFDSTATION VAN GRONINGEN, NA DE AANPASSINGEN IN 2020. TREINREIZIGERS KUNNEN VIA DEZE TUNNEL SNEL BIJ ALLE SPOREN KOMEN. OVERSTAPPERS HOEVEN MINDER VER TE LOPEN.

HOOFDSTATION GRONINGEN AANGEPAST VOOR DIENSTREGELING 2020

LUCHTFOTO VAN HET HOOFDSTATION GRONINGEN EN OMGEVING, MET DE NIEUWE SITUATIE INGETEKEND. ILLUSTRATIE: GEMEENTE GRONINGEN.

DE DIENSTREGELING VAN 2020 VRAAGT OM BELANGRIJKE AANPASSINGEN BIJ HET HOOFDSTATION VAN GRONINGEN. ONDER DE NAAM 'GRONINGEN SPOORZONE' HEBBEN GEMEENTE, PROVINCIE, PRORAIL, NS EN HET MINISTERIE VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU HIERVOOR SAMEN EEN PLAN GEMAAKT. DE VERWACHTING IS DAT

DE VERBOUW VAN HET HOOFDSTATION IN 2018 START EN BEGIN 2021 HELEMAAL KLAAR IS.

Het Hoofdstation krijgt meer sporen en perrons (1) zodat er meer treinen kunnen stoppen en de regionale treinen kunnen doorrijden. Onder de sporen komt een

tunnel voor reizigers (2) om het overstappen te vergemakkelijken. Deze tunnel is vrij toegankelijk en vormt daarmee een loopverbinding tussen de Rivierenbuurt en het centrum. Ook voor bussen komt er een onderdoorgang onder het spoor (3), zodat de verkeerssituatie voor het station over-

zichtelijker en veiliger wordt. Busreizigers kunnen dan ook uitstappen bij een van de zes nieuwe bushaltes aan de zuidkant (4). Onder het spoor door komt een fietstunnel (5), die uitkomt bij een ondergrondse fietsenstalling aan de zuidzijde van het station (6).

INSPRAAK

Voor deze aanpassingen is een wijziging nodig van het bestemmingsplan. Nog tot en met vrijdag 23 december 2015 kunt u reageren op het voorontwerp van het bestemmingsplan voor het Hoofdstation. Onderzocht wordt nog of het busstation in zijn geheel naar de zuidkant verplaatst kan worden. Hierover gaan de plannenmakers in 2016 in gesprek met de omgeving. Dat gebeurt ook voor de verdere invulling van het gebied ten zuiden van het station en voor het voorplein.

Op dinsdag 8 december tussen 19.00 uur en 21.00 uur is er een inloopspreekuur over het voorontwerp bestemmingsplan Hoofdstation in de Puddingfabriek, Viaductstraat 3-4 in Groningen. Hier kunt u uw vragen stellen en ter plekke uw reactie indienen. Meer informatie op www.groningenbereikbaar.nl/spoorzone.

A-STRAAT EN BRUGSTRAAT AANTREKKELIJKER ALS WINKELSTRAAT

NU VERDRINGEN DE Bussen EN DE FIETTERS ELKAAR NOG IN DE SMALLE A-STRAAT EN DE BRUGSTRAAT, IN HET WESTEN VAN DE BINNENSTAD VAN GRONINGEN. STRAKS HEEFT HET WINKELENDE PUBLIEK HIER RUIM BAAN. EN DE BUS ZET DE BEZOEKERS VLAKBIJ AF. DAT STELT DE GEMEENTE VOOR IN DE BINNENSTADSVISIE, EEN PLAN DAT VOORUITKIJKT NAAR DE TOEKOMSTIGE INRICHTING VAN DE BINNENSTAD.

SMALLE TROTTOIRS, LANGSRIJDENDE Bussen. VOETGANGERS HEBBEN MOMENTEEL WEINIG RUIMTE IN DE A-STRAAT EN DE BRUGSTRAAT. FOTO: JEROEN VAN KOOTEN.

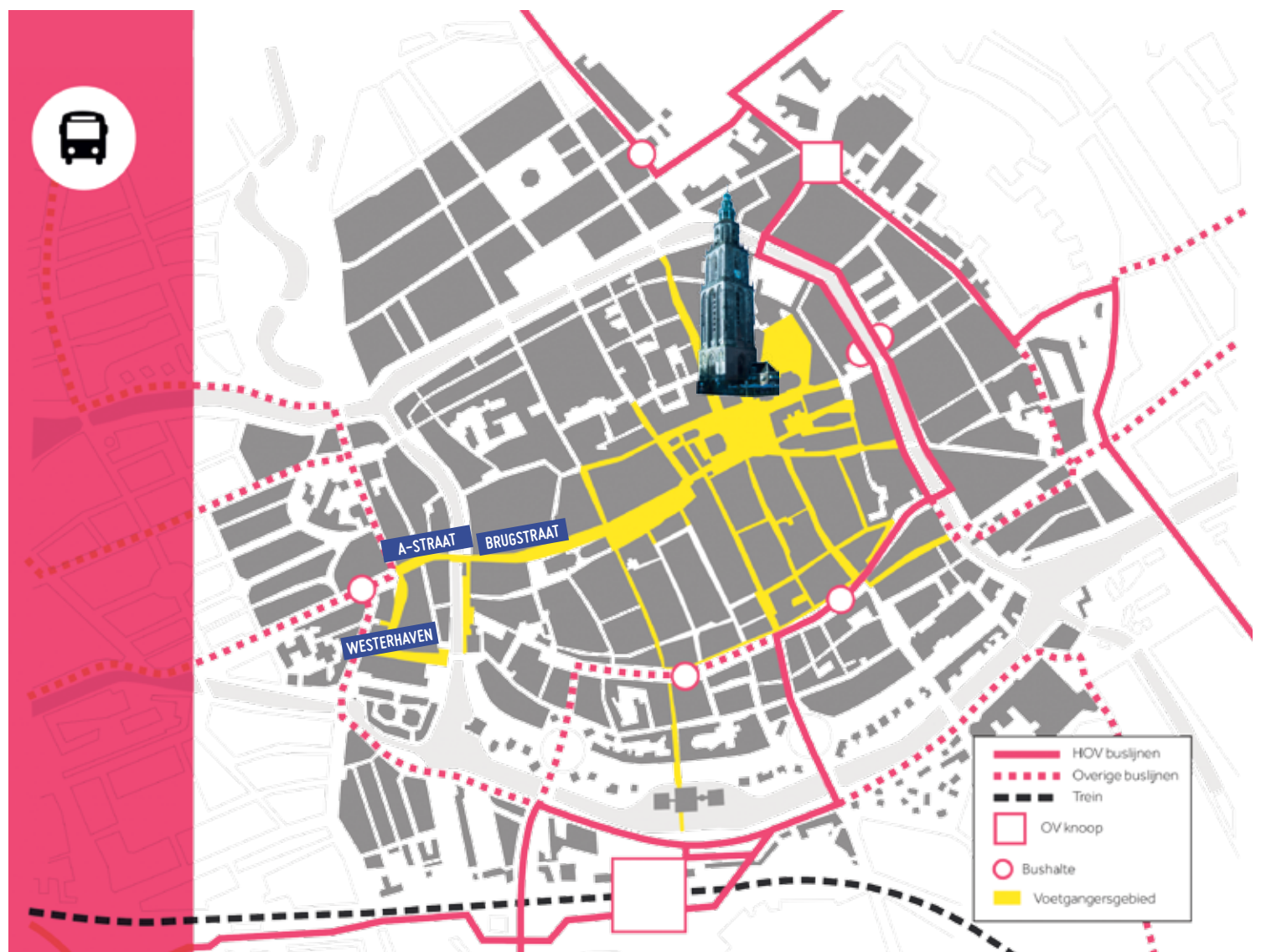
De binnenstad van Groningen is een sterker wordende magneet. Steeds meer mensen komen naar het centrum om te winkelen, te werken, te studeren, uit te gaan of elkaar te ontmoeten. Maar de ruimte is schaars. Alles speelt zich af op een gebied van amper een vierkante kilometer. De historische structuur van de binnenstad kan al die voetgangers, fietsers, bussen, vrachtauto's, taxi's en evenementen niet meer goed aan. Daarom zijn er scherpe keuzes nodig, is te lezen in de Binnenstadvisie, die de gemeente in gesprek met allerlei betrokkenen heeft opgesteld. De gemeente wil het verblijfsklimaat en de leefbaarheid voor iedereen verbeteren en tegelijkertijd de economie versterken. Om de binnenstad aantrekkelijker te maken, krijgen voetgangers en fietsers ruim baan. Het voetgangersgebied wordt met ruim 20 procent uitgebreid. Diverse straten en pleinen worden de komende jaren heringericht. Dat heeft gevolgen voor de busroutes.

PRIMARK

Straten als de A-straat en de Brugstraat zijn onderdeel van de binnenstad. Met de komst van de razend populaire winkelketen Primark aan de Westerhaven zullen naar verwachting nog meer binnenstadbezoekers door deze straten gaan. De gemeente wil deze straten daarom in 2017 herinrichten en betrekken bij het wandelgebied. Dat betekent dat de bussen uit deze straten verdwijnen. Dat geldt ook voor het A-Kerkhof en de Munnekeholm. Auto's zijn alleen nog welkom tot 11 uur, om de winkels te bevoorraden. Fietsers kunnen de straten nog wel gebruiken. De straten krijgen de kenmerkende binnenstaduitstraling met gele steentjes en mogelijk ook met bankjes en groen.

BUSHALTE WESTERHAVEN

Het westelijke deel van de binnenstad blijft goed per bus bereikbaar. Wie vanaf

PLATTEGROND VAN HET UITGEBREIDE VOETGANGERSGEBIED IN DE BINNENSTAD VAN GRONINGEN, MET A-STRAAT/BRUGSTRAAT EN WESTERHAVEN.

het Hoofdstation de bus neemt, kan straks via de route Zuiderdiep-Eeldersingel-Westerhaven. Uitstappen kan bijvoorbeeld bij een nieuwe bushalte op de kop van de Westerhaven (zeg maar ter hoogte van de McDonald's en het Strijpmuseum). Vanaf daar is de bezoeker direct in het verruimde, gastvrije winkelgebied.

BINNENSTADSVISIE

Hoe kunnen we de spaarzame ruimte in de binnenstad van Groningen beter benutten, gezien vanuit de voetgangers en de fietsers? Dat is de centrale vraag in de Binnenstadvisie. De visie moet leiden tot plannen die de binnenstad beter toegankelijk, veiliger en aantrekkelijker maken. Bij het opstellen van de visie is de gemeente met zo veel mogelijk betrokkenen in gesprek gegaan, zoals winkeliers en bewoners. Ook heeft de gemeente veel suggesties ontvangen in het Ontwerpcafé in november. Naar verwachting stelt de gemeenteraad de visie begin 2016 vast.

MEER QLINERS VANUIT ASSEN, EMMEN EN DRACHTEN NAAR GRONINGEN

STEEDS MEER FORENZEN, SCHOLIEREN EN STUDENTEN DIE DAGELIJKS NAAR GRONINGEN REIZEN, KIEZEN VOOR DE QLINERS. DIT ZIJN RECHTSTREEKSE, COMFORTABELE BUSSEN DIE IN DE SPITS DE FILES VOORBIJ MOGEN RIJDEN. VANAF 13 DECEMBER 2015, MET DE INVOERING VAN DE NIEUWE DIENSTREGELING, VOEREN QBUZZ EN ARRIVA TOURING DE FREQUENTIE VAN DE LIJNEN UIT ASSEN, EMMEN EN DRACHTEN VERDER OP.

Voor de Qliner Assen – Groningen (lijn 309) is populair. De afgelopen jaren steeg op deze lijn het aantal reizigers jaarlijks met 15 procent. Vanaf 13 december rijdt deze lijn op werkdagen tussen 6.00 uur en 18.00 uur minimaal elk kwartier.

Ook de Qliners op de route Emmen – Gieten – Groningen (lijnen 300 en 305) zijn in trek. In 2015 is het aantal passagiers met 8 procent gestegen. Daarom komen er vanaf 13 december twee ritten bij van Emmen naar Groningen in de ochtendspits. Bovendien rijdt de bus in het weekend al vanaf 9 uur 's morgens één keer per half uur.

De Qliner Drachten – Groningen (lijn 314) gaat eveneens vaker rijden. Vanaf 13 december krijgt deze lijn een spitsrit erbij en extra ritten op zaterdag- en zondagmorgen.

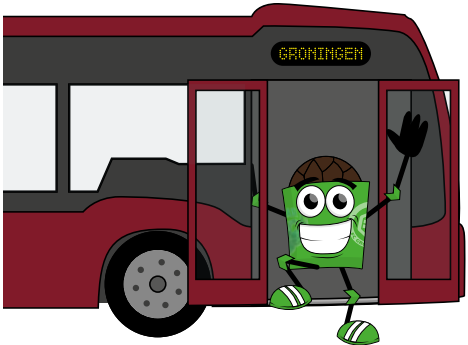
Een compleet overzicht van de wijzigingen in de busdienstregeling is te vinden op qbuzz.nl/gd. Hier is ook de nieuwe dienstregeling beschikbaar.

DE QLINERS ZIJN VANUIT DE REGIO SNEL OP HET HOOFDSTATION IN GRONINGEN. FOTO: OV-BUREAU GRONINGEN DRENTH.

MET DE QLINER IN DE OCHTENDSPITS SNEL NAAR HOOFDSTATION GRONINGEN			
Vertrekhalte	Qliner	Reistijd	Kosten (OV-chipkaart) *
Assen (Martin Luther Kingweg)	309	27 minuten	€ 4,57
Emmen (station)	300/305	56 minuten	€ 8,00
Drachten (Himsterhout)	314	38 minuten	€ 6.64

* op basis van voltarief, reist u vaker op dit traject, dan is een abonnement voordeliger.
Kijk op qbuzz.nl

VANAF VOORJAAR 2016 RUIM BAAN VOOR DE BUS VANAF HOOGKERK NAAR HOOFDSTATION

GRONINGEN STIMULEERT HET GEBRUIK VAN DE BUS. OM DE BUS AANTREKKELIJK TE MAKEN, MOET DEZE IN DE STAD ZO GOED MOGELIJK DOOR KUNNEN RIJDEN. SOMS ZIJN HIERVOOR APARTE BUSBANEN NODIG. ZO KRIJGT DE BUS VANAF HOOGKERK NAAR HET HOOFDSTATION VANAF HET VOORJAAR VAN 2016 RUIM BAAN. DAT VRAAGT ONDER ANDERE OM EEN GROTE VERANDERING AAN DE PATERSWOLDSEWEG.

De bus die vertrekt vanaf P+R Hoogkerk naar het Hoofdstation rijdt niet over de zuidelijke ringweg, maar gaat via de Peizerweg en de busbaan langs de Koeriersterweg. Aangekomen bij de Paterswoldseweg, dicht bij het station, moet de bus nog een flinke omweg maken via de Parkweg en het Emmaviaduct. Om dit laatste stuk van de route korter te maken, wordt de bestaande busbaan langs het spoor doorgetrokken tot het Emmaviaduct. De bus gaat vanaf het voorjaar van 2016 via een tijdelijk viaduct over de Paterswoldseweg heen. Daarna rijdt de bus verder over het voormalige Nelf-terrein en de hefbrug over het Noord-Willemskanaal naar het Emmaviaduct. De bussen rijden dan niet meer via de Paterswoldseweg en de Parkweg. Dat is veiliger en scheelt tijd. Het tijdelijke viaduct bij de Paterswoldseweg is niet meer nodig op het moment dat de spoorwegovergang bij Theodorus Niemeyer dicht gaat. Auto's en langzaam verkeer op de Paterswoldseweg rijden dan onder het spoor door. De busbaan komt daar bovenop.

In de toekomst kan de busroute nog korter

worden als er een bustunnel onder het Hoofdstation komt. De bus kan dan over het huidige opstel terrein rechtdoor langs het spoor tot aan de nieuwe bustunnel. De bussen hoeven dan niet meer via het Emmaviaduct en de Stationsweg.

HOOGWAARDIG OV
Deze grote ingreep vloeit voort uit het beleid om bussen in de regio Groningen-Assen de ruimte te geven. Daartoe komen in de hele regio 'hoogwaardige openbaarvervoer-assen'. Dit zijn verbindingroutes

tussen de regionale woonkernen, zoals Hoogkerk, en het centrum van de stad. De busverbinding tussen P+R Hoogkerk en het Hoofdstation heet 'HOV-as West'.

DE NIEUWE BUSROUTE, VANAF DE PATERSWOLDSEWEG PARALLEL AAN HET SPOOR ONDER HET EMMAVIADUCT DOOR (GEEL). OP DE TERUGWEG KAN DE BUS DEZELFDE ROUTE GEBRUIKEN. ALS ER EEN BUSTUNNEL ONDER HET HOOFDSTATION KOMT, WORDT DE ROUTE NOG VEEL KORTER (PAARS). FOTO: GEMEENTE GRONINGEN.

TECHNIEK LANGS DE WEG HELPT AUTOMOBILISTEN BIJ MAKEN BESTE KEUZES

WIE IN DE AUTO ZIT, WIL ZO VEEL MOGELIJK DOORRIJDEN. GRONINGEN BEREIKBAAR DOET ER DAAROM ALLES AAN OM VERTRAGING IN HET VERKEER TOT EEN MINIMUM TE BEPERKEN. OOK BIJ WEGWERKZAAMHEDEN, INCIDENTEN, EVENEMENTEN EN DRUKTE OP DE WEG.

"We hebben geïnvesteerd in techniek om de weggebruiker altijd en overal actuele en betrouwbare verkeers- en parkeerinformatie te bieden. We willen hiermee het verkeer verleiden om bijvoorbeeld een andere route te nemen of gebruik te maken van P+R. Dat draagt bij aan een optimale benutting van het wegennet", zegt Martijn Elting van Groningen Bereikbaar. "Maar zonder de samenwerking met de automobilisten zijn we nergens." De techniek langs de weg bestaat

uit verschillende onderdelen, die nauw met elkaar samenhangen. Het geheel wordt 'Live Traffic Groningen' genoemd. De bekende informatiepanelen langs de belangrijke toegangswegen naar Groningen horen er bijvoorbeeld bij. Die geven aan welke route het snelst is en over hoeveel minuten er een bus richting centrum vertrekt vanaf het nabijgelegen P+R-terrein. Ook de panelen in de binnenstad die melden waar de dichtstbijzijnde parkeergarage met vrije plekken is, maken er deel van uit. Net als de panelen die vanuit de binnenstad de snelste route naar de ring aangeven. En er zijn instrumenten die continu de verkeersdrukte registreren.

VOORDELEN

"Live Traffic Groningen biedt de weggebruikers veel voordelen", zegt Elting. Het geeft weggebruikers niet alleen verkeers-

en parkeerinformatie, ook kunnen we de aangegeven routes sneller maken, bijvoorbeeld door bij verkeerslichten sneller groen te geven. Dat verbetert de doorstroming op kruispunten en belangrijke trajecten. Weggebruikers kunnen de vlotste route kiezen of de keuze maken gebruik te maken van de bus vanaf het P+R-terrein. Het versnelt de afhandeling van pech en ongevallen op alle belangrijke wegen. En het kan het verkeer sturen bij ernstige verkeershinder en calamiteiten." Het systeem helpt kortom mee Groningen bereikbaar

te houden, ook tijdens de uitvoering van grote projecten aan wegen en spoor, zoals de ombouw van de zuidelijke ringweg en het Hoofdstation.

AUTOMOBILISTEN

"Alle techniek langs de weg is mooi, maar uiteindelijk zijn het de automobilisten die het succes bepalen", zegt Elting. "Wij bieden de weggebruikers informatie, zodat ze hun routekeuze aan kunnen passen. Dan stroomt het verkeer in z'n geheel het beste door. Wij streven er naar dat de informatie altijd klopt. En dat de doorstroming altijd optimaal is. Wanneer mensen hier vragen of opmerkingen over hebben, dan horen we dat graag. Bijvoorbeeld via de mail (info@groningenbereikbaar.nl) of via Twitter (@GronBereikbaar). Dat geeft ons de mogelijkheid Live Traffic Groningen continu te verbeteren."

DIT INFORMATIEPANEEL LANGS DE A28 GEEFT WEGGEBRUIKERS DIE DE STAD NADEREN ACTUELE INFORMATIE OVER DE REISTIJD. ZE KUNNEN DAN BESLISSEN WELKE ROUTE ZE NEMEN. FOTO: JEROEN VAN KOOTEN

STEEDS MEER P+R-PLEKKEN VOOR BEZOEKERS GRONINGEN

MET DE AUTO NAAR DE RAND VAN DE STAD EN DAAR OVERSTAPPEN OP DE SNELLE Q-LINKBUS RICHTING HET CENTRUM. DE P+R-TERREINEN ROND GRONINGEN ZIJN AL ENKELE JAREN EEN SUCCES. NIET ALLEEN BIJ DAGJESMENSEN, OOK BIJ FORENSEN. DE P+R-TERREINEN LIGGEN GUNSTIG VOOR BEZOEKERS UIT ALLE WINDRICHTINGEN. AFGELOPEN JAAR ZIJN ER WEER MEER P+R-PLEKKEN BIJGEKOMEN.

De P+R bij Haren is in 2015 uitgebreid van 450 naar liefst 900 parkeerplekken. In oktober was de verdubbeling klaar. Door de uitbreiding is er nu weer voldoende ruimte voor automobilisten die vanuit het zuiden (A28) de stad bezoeken. Ook fietsers kunnen hier op de bus overstappen. Voor hen zijn er overdekte fietsenstallingen en fietskluizen bij gekomen. Het terrein is populair doordat de bus langs de files op de A28 rijdt en in tien minuten bij het Hoofdstation is. De bus rijdt dan door naar het UMCG en station Europapark.

MEERSTAD

Voor het verkeer uit de richting Hoogezand (A7) komt er een P+R-terrein bij afrit Driebond op de oostelijke ringweg. Vanaf begin 2017 is deze P+R open. De P+R komt op het voormalige provinciale slibdepot aan de Driebondsweg. De bus rijdt via de Sint Petersburgweg en de nieuwe Sontbrug snel naar het UMCG, de binnenstad en het Hoofdstation. Hiervoor moeten de rotondes bij de Driebondsweg geschikt worden gemaakt. Het is de be-

VOORLOPIG IS ER WEER VOLDOENDE RUIMTE OP DE UITGEBREIDE P+R IN HAREN. FOTO: JEROEN VAN KOOTEN.

doeling dat de werkzaamheden half 2016 starten. Het terrein en de busroute zijn dan klaar als de ombouw van de zuidelijke ringweg van start gaat.

REITDIEP

Aan de westkant van de stad, bij de wijk Reitdiep, komt eind 2016 een nieuw P+R-terrein. Deze P+R is bedoeld voor de bezoekers vanuit de richting Zuidhorn (N355). Vanaf hier rijdt de bus naar de binnenstad, het UMCG en station Europapark. Als alles meezit, kan de aanleg nog voor de zomer van start. Om ruimte maken, wordt de middenberm van de professor Uilkensweg versmald. Het verkeer kan die weg tijdens de werkzaamheden gewoon blijven gebruiken.

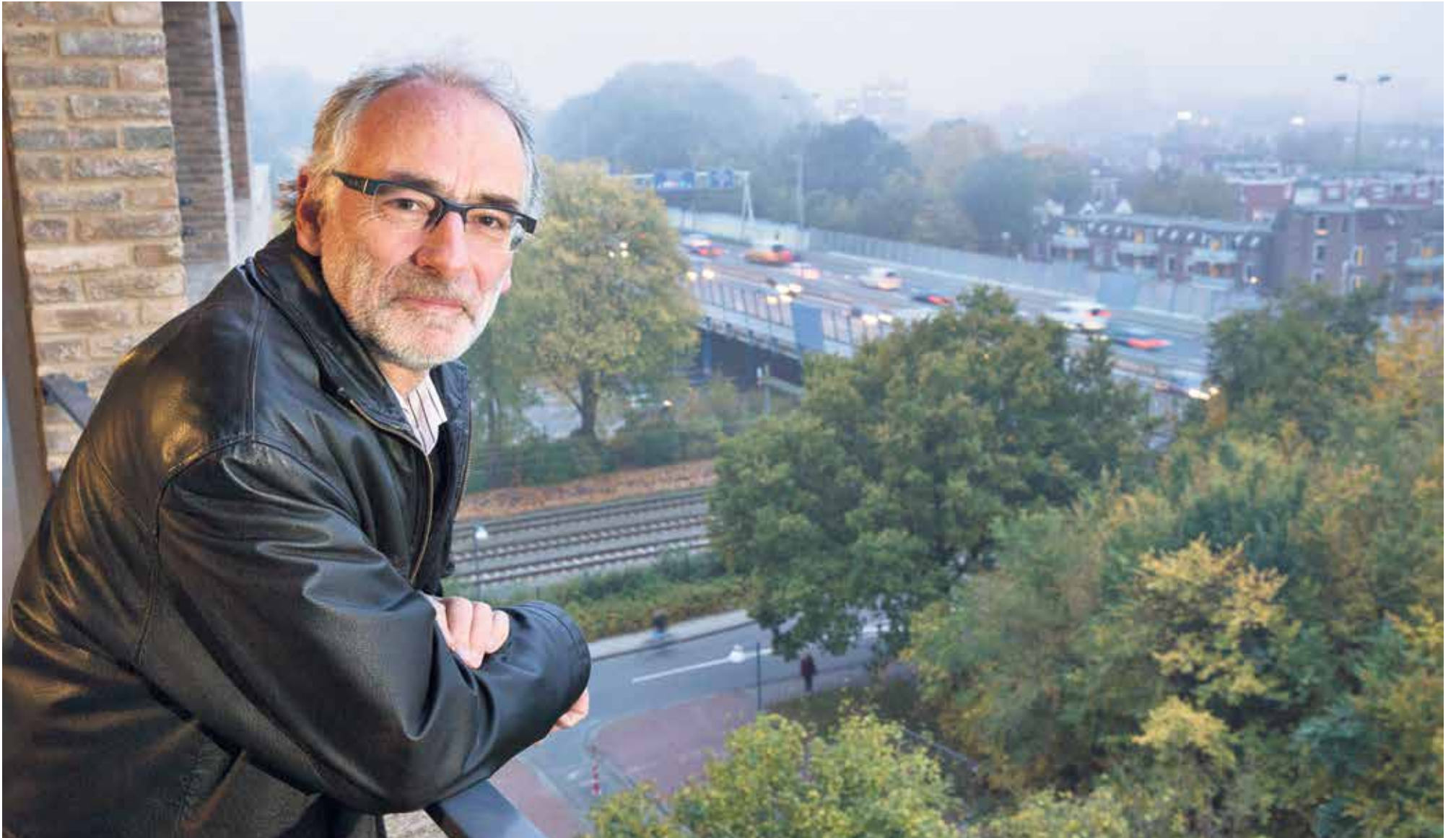
DE P+R-TERREINEN ROND DE STAD GRONINGEN: ZUIDHORN, HOOGKERK, HAREN, EUROPAPARK, KARDINGE EN ZERNIKE. IN 2016 KOMEN ER TWEE P+R-TERREINEN BIJ: REITDIEP EN MEERSTAD.

GRONINGEN **RINGWEGEN**

SPECIAAL KATERN OVER DE RINGWEGEN VAN DE STAD GRONINGEN — DECEMBER 2015

STADSADVISEUR BEREIKBAARHEID HANS VISSERS BIJ DE ZUIDELIJKE RINGWEG, DIE VANAF BEGIN 2017 OP DE SCHOP GAAT. FOTO: JEROEN VAN KOOTEN.

“EEN RINGWEG HELEMAAL ZONDER VERKEERSLICHTEN BLIJFT HET STREVEN”

AL IN DE JAREN '90 VATTEN HET RIJK, DE GEMEENTE EN DE PROVINCIE HET PLAN OP OM DE GRONINGSE RINGWEG VOLLEDIG VERKEERSLICHTVRIJ TE MAKEN. AL VANAF DIE EERSTE PLANNEN IS STADSADVISEUR BEREIKBAARHEID HANS VISSERS BETROKEN BIJ DE VOORTGANG ERVAN. “HET IDEE ERACHTER IS ALTIJD GEWEEST DAT ZOWEL DOORGAAND VERKEER ALS HET VERKEER TUSSEN DE STADSWIJKEN ZO MIN MOGELIJK DOOR DE WIJKEN ZELF HOEFT.” EEN GROOT DEEL VAN DE RING IS INMIDDELS ONGELIJKVLOERS. EN ALS STRAKS WORDT GESTART MET DE OMBOUW VAN DE ZUIDELIJKE RINGWEG, KOMT EEN GEHEEL VERKEERSLICHTVRIJE RING WEER EEN STAP DICHTERBIJ.

Hoe de zuidelijke ringweg in de toekomst de groeiende verkeersstromen zou kunnen opvangen, was ook al in de jaren '90 onderwerp van gesprek. “Toen liep al een studie naar mogelijke oplossingen”, aldus Vissers. “Uiteindelijk heeft dat aan het begin van deze eeuw geleid tot een aantal maatregelen, waaronder een stel bypasses langs het Julianaplein. Die waren bedoeld om de ergste knelpunten op dat moment aan te pakken. Maar we wisten toen al dat dit slechts een tijdelijke oplossing was. We zijn dus blijven nadenken over een duurzame oplossing voor de zuidelijke ring. Uiteindelijk heeft dat geleid tot het tracébesluit zoals dat er nu ligt.”

OOSTELIJKE RINGWEG

Eind 2016, begin 2017 wordt begonnen met die drastische aanpak van Ring Zuid. Maar ook in de afgelopen jaren is er onophoudelijk gewerkt aan een ring zonder verkeerslichten. Dat begon met de aanpak van het kruispunt bij het Hoendiep, tot die tijd een van de grootste knelpunten in de westelijke ringweg. “Het was eigenlijk het idee alle kruispunten in dat deel van

de ring ongelijkvloers te maken. Nadat het project bij het Hoendiep echter voltooid was, kwam de kans voorbij om de oostelijke ringweg in één keer helemaal aan te pakken.”

Tot een aantal jaren geleden was die weg van het Rijk, maar die wilde er op een gegeven moment vanaf. “De oostelijke ringweg is toen overgedragen aan de provincie. Daarbij is een financiële regeling getroffen die het mogelijk maakte om in één keer alle kruispunten op dat deel ongelijkvloers te maken”, legt Vissers uit. “Dat kwam natuurlijk mooi uit, ook met het oog op de naderende aanpak van de zuidelijke ringweg. Ring Oost zal straks een belangrijke rol spelen in de omleidingsmaatregelen, dus we zijn erg blij dat het verkeer daar straks in één keer kan doorrijden.”

NOORDZEEBRUG

Waar de overdracht van Ring Oost een kans bood, deed ook de verhoging van de Noordzeebrug dat. “De brug moest toch verhoogd worden voor de scheepvaart. Dan kun je maar beter direct zorgen dat

de nabije aansluiting met de Bedumerweg ongelijkvloers wordt”, aldus Vissers. “Samen met een aantal andere maatregelen, waaronder de aanpak van het Reitdiepplein, heeft dat ervoor gezorgd dat de noordelijke en westelijke ring meer verkeer aan kunnen. Die extra capaciteit is niet alleen in de verre toekomst erg welkom, maar ook tijdens de werkzaamheden aan de zuidelijke ringweg.”

WESTELIJKE RINGWEG

Zo blijven enkel een paar kruispunten in de westelijke ringweg, bij de wijken Vinkhuizen en Paddepoel, voorlopig nog even voorzien van verkeerslichten. Vissers: “De uitvoeringsperiode van de werkzaamheden aan Ring Zuid biedt ons de mogelijkheid nog eens goed te kijken naar de plannen voor dat stuk weg. De visie die er eerder voor werd ontwikkeld, is inmiddels alweer zo'n 15 jaar oud. De stad heeft zich in die tijd stormachtig ontwikkeld. Uitgangspunt blijft daar dat alle kruispunten ongelijkvloers worden. Op termijn zul je dus geen verkeerslicht meer tegenkomen als je een rondje Stad maakt.”

METAMORFOSE RIN

DE WERKZAAMHEDEN AAN DE RINGWEGEN RONDOM DE STAD IN DE AFGELOPEN JAREN BEGINNEN HUN VRUCHTEN AF TE WERPEN. WIE NU OVER RING NOORD OF RING OOST RIJDT, MERKT DAT HET VERKEER BETER DOORSTROOMT. DE WEGEN ZIJN BOVENDIEN VEILIGER GEWORDEN EN OOK BETER INGEPAST IN DE OMGEVING. RING ZUID EN RING WEST ZIJN LATER AAN DE BEURT.

DE OOSTELIJKE RINGWEG TER HOOGTE VAN SPORTCENTRUM KARDINGE. FOTO: JEROEN VAN KOOTEN.

KORTERE REISTIJD OP OOSTELIJKE RINGWEG

NOG MAAR VIJF JAAR GELEDEN KREEG DE AUTOMOBILIST OP DE OOSTELIJKE RINGWEG VAN GRONINGEN LIEFST VIER VERKEERSLICHTEN VLAK ACHTER ELKAAR TE VERWERKEN. ALS HET EVEN TEGENZAT, MOEST HIJ IN DE REMMEN BIJ LEWENBORG, KARDINGE, BEIJUM-ZUID EN DE KRUISING MET DE GRONINGERWEG. ALLE VERKEERSLICHTEN ZIJN INMIDDELS WEG.

Al die verkeerslichten zorgden vooral in de spits voor veel vertraging. Ook waren er regelmatig kop-staartbotsingen. Toen de provincie in 2007 eigenaar werd van de oostelijke ringweg, werd snel een plan gemaakt om de kruisingen met verkeerslichten ongelijkvloers te maken. Het plan moest, ondanks een toename van het verkeer, zorgen voor kortere reistijden, 40 procent minder ongevallen en het beter inpassen van de weg in de groene omgeving. Nu de ombouw bijna afgerond is, zijn de reistijden inderdaad al korter geworden. Er zijn nog geen cijfers beschikbaar over de veiligheid.

A. Lewenborg

De aansluiting bij Lewenborg en Ulgersmaborg was als eerste aan de beurt. De op- en afritten liggen nu in het verlengde van de rijbaan en sluiten aan op de Akeleiweg en de Kluiverboom. Over het viaduct ligt een ovale rotonde die het verkeer verdeelt.

B. Kardinge

Bij de aansluiting Kardinge liggen alle op- en afritten nu aan de noordkant van het nieuwe viaduct. Aan beide zijden van de

weg ligt een rotonde. Op het viaduct zijn rijbanen voor auto's, bussen, fietsers en wandelaars.

C. Beijum Zuid

Op het viaduct over de ringweg gaat hier het Heerdenpad, de drukke fietsroute vanuit Beijum naar het centrum. Om deze route niet te kruisen, liggen de op- en afritten voor de auto's aan de zuidkant van het viaduct.

D. Beijum Noord /Groningerweg

De Groningerweg (N361) gaat in de nieuwe situatie onder de oostelijke ringweg door. De nieuwe op- en afritten liggen aan de noordzijde, aan de andere kant van het Boterdiep.

E. Fietsecoducten Stadsweg en Meedenpad

De fietsviaducten bij het Meedenpad en de Stadsweg worden vervangen door twee 'fietsecoducten'. Deze bestaan uit een fiets-

pad en een ecopassage voor kleine dieren. In het voorjaar van 2016 zijn de fietsecoducten helemaal klaar.

ONTWERP

De vernieuwde oostelijke ringweg heeft een opvallende vormgeving gekregen, die bij veel mensen in de smaak valt. De viaducten hebben afgeronde vormen en zijn voorzien van gemetseld natuurgevelsteen. Het ontwerp is van architect Nol Molenaar.

GWEG GRONINGEN

DE GRONINGERWEG LOOPT NU ONDER DE OOSTELIJKE RINGWEG DOOR. VIA DEZE WEG KUN JE VANUIT GRONINGEN IN DE RICHTING VAN WINSUM OF (LANGS BOUWMARKT HORNBACH) NAAR ZUIDWOLDE. FOTO: JEROEN VAN KOOTEN.

UITVOERING

DEELPROJECT	START	AFGEROND
A. LEWENBORG	DECEMBER 2010	OKTOBER 2012
B. KARDINGE	NOVEMBER 2012	OKTOBER 2014
C. BEIJUM-ZUID	MEI 2012	OKTOBER 2013
D. BEIJUM-NOORD / GRONINGERWEG	JANUARI 2014	SEPTEMBER 2015
E. FIETSECODUCTEN STADSWEG EN MEEDENPAD	JANUARI 2015	VOORJAAR 2016

VERWACHTE GROEI IN AANTAL AUTO'S PER ETMAAL

AANSLUITING	2010	2020
LEWENBORG	43.000	59.000
KARDINGE	28.000	35.000
BEIJUM-ZUID	35.000	44.000
BEIJUM-NOORD /GRONINGERWEG	33.000	41.000

LAATSTE LOODJES BIJ WERK AAN NOORDELIJKE RINGWEG

HET DOORGAANDE VERKEER OP DE NOORDELIJKE RINGWEG KOMT AL GEEN VERKEERSLICHTEN MEER TEGEN BIJ DE AANSLUITING MET DE BEDUMERWEG. FOTO: JEROEN VAN KOOTEN.

BIJ DE NOORDELIJKE RINGWEG NADEREN DE WERKZAAMHEDEN HUN EINDE. BIJ HET REITDIEPPLEIN KOMEN EXTRA RIJSTROKEN OM DE VERBINDING MET DE WESTELIJKE RINGWEG TE VERBETEREN. TER HOOGTE VAN DE BEDUMERWEG ZIJN DE VERKEERSLICHTEN OP DE RING VERDWENEN. HIER WORDT DE LAATSTE HAND GELEGD AAN DE OP- EN AFRITTEN. OP DE NOORDZEEBRUG ZIJN NOG NIET ALLE RIJSTROKEN BESCHIKBAAR VOOR HET VERKEER. DE PLANNING IS DAT DEZE DRIE PROJECTEN VOOR DE KERSTVAKANTIE VAN 2015 KLAAR ZIJN.

A. Reitdiepplein

Het Reitdiepplein is de verbinding voor auto's tussen de noordelijke en westelijke

ringweg. In september is hier begonnen met het verdubbelen van de rijstroken, in beide richtingen. Daarmee stroomt het verkeer hier straks beter door. Dat is nodig omdat bij de ombouw van de zuidelijke ringweg (vanaf begin 2017) de ringwegen als belangrijkste omleidingsroute dienen. In overleg met de omwonenden heeft de provincie besloten om de verkeerslichten aan het begin van de westelijke ringweg voorlopig te handhaven. De verkeerslichten worden wel anders afgesteld.

B. Bedumerweg

De kruising van de ringweg met de Bedumerweg, richting centrum, is de afgelopen

jaren ongelijkvloers gemaakt. Daarmee zijn de verkeerslichten vervallen. Het afslaan van de ringweg komt via afritten uit op een nieuwe rotonde aan het einde van de Bedumerweg. Andersom kan het verkeer vanaf de Bedumerweg zonder verkeerslichten de ringweg en industrieterrein De Hoogte bereiken. Ook voor fietsers is de situatie veranderd. De bestaande fietstunnels zijn vervangen door nieuwe tunnels met een lichte en open uitstraling.

C. Noordzeebrug

De Noordzeebrug over het Van Starckenborghkanaal is belangrijk voor het wegverkeer en de scheepvaart rond de

stad Groningen. De brug was de laagste in de hoofdvaarweg Lemmer-Delfzijl. De aannemer heeft de nieuwe brug over de oude heen gebouwd. Het afgelopen najaar is de oude brug gesloopt. Daarmee is de doorvaarthoogte van de brug verhoogd van 6,50 meter naar 9,10 meter. Tegelijk is de doorvaartbreedte van 30 meter verruimd tot 54 meter. Met deze aanpassingen wordt de scheepvaartroute toegankelijk voor grotere schepen met een grotere lading. Dat is goed nieuws voor de noordelijke economie.

2016: NIEUW ASFALT

In 2016 zijn er nog afrondende werkzaamheden aan de oostelijke en noordelijke ringweg. In de zomermaanden krijgt het hele stuk – van Reitdiepplein tot Driebond – een nieuwe asfaltdeklaag. Ook komt er meer groen langs de weg. Het geluidsscherm en de oude lichtmasten langs de noordelijke ringweg worden vervangen.

WESTELIJKE RINGWEG ALS SLUITSTUK

DE WESTELIJKE RINGWEG STAAT ALS LAATSTE OP HET LIJSTJE. EERST MOET DE OMBOUW VAN DE ZUIDELIJKE RINGWEG KLAAR ZIJN. DEZE STAAT GEPLAND VOOR DE PERIODE VAN 2017 TOT ONGEVEER 2020/2021. ZOLANG DAAR GEWERKT WORDT, IS DE WESTELIJKE RINGWEG HARD NODIG ALS OMLEIDINGSROUTE.

Het ligt voor de hand dat ook op de westelijke ringweg op termijn alle verkeerslichten verdwijnen. De komende jaren gaat de provincie hiervoor plannen maken.

DE TOTSTANDKOMING VAN D

IN 1977 MAAKT EEN DRAGLINE BIJ DE ZONNELAAN EEN BEGIN MET DE AANLEG VAN DE NOORDELIJKE RINGWEG. FOTO PERSFOTOBUREAU D. VAN DER VEEN, COLLECTIE RHC GRONINGER ARCHIEVEN (1785-8831).

DRIE VAN DE VIER GRONINGSE RINGWEGEN HEBBEN HUN OORSPRONG IN HET UITBREIDINGSPLAN VAN SCHUT EN BERLAGE VAN 1928. DAT VERKLAART WAAROM ZE TEGENWOORDIG BINNEN EN NIET BUITEN DE BEBOUWDE KOM LIGGEN, ZOALS JE MISSCHIE VAN EEN RINGWEG ZOU VERWACHTEN.

Door: Beno Hofman

Het 'Plan van Uitleg' uit 1903-1906 is niet alleen het eerste uitbreidingsplan van de stad, maar ook het eerste plan met een soort ringwegenstelsel. Opvallend is dat de zuidelijkste weg uit het plan van directeur Gemeentewerken J.A. Mulock Houwer ongeveer ligt op de plek van de huidige zuidelijke ringweg. Als zijn opvolger H.P.J. Schut in 1928 met hulp van de Amsterdammer H.P. Berlage een nieuw uitbrei-

dingsplan vervaardigt, is de weg nog niet aangelegd. Zij nemen het tracé grotendeels over, maar verlengen de weg dwars door het Sterrebos. Een belangrijk verschil tussen beide plannen is dat Schut en Berlage de stad, met uitzondering van het oosten, een dubbel stelsel van ringwegen willen geven. De weg door het Sterrebos is onderdeel van de binnenring. De huidige De Savornin Lohmanlaan en de Moddermanlaan vormen onderdelen van de buitenring.

JULIANAPLEIN

In 1950, als er alleen in het oosten met de Oliemuldersweg en de Oosterhamriklaan al een flink stuk ringweg ligt, verschijnt er een Structuurplan waarin voor het eerst het Julianaplein en het Europaplein zijn opgenomen. In het volgende Structuurplan, dat van 1960-'62, staat de verbindingsweg tussen beide knooppunten als zuidelijke ringweg aangegeven. In 1962

gaat daar de eerste spade de grond in. Twee jaar later worden in een deel van het Sterrebos de bomen gekapt en weer twee jaar later ligt het talud van de weg er. Het duurt tot 1971 voor deze Weg der Verenigde Naties wordt opengesteld voor auto's. Volgens het inmiddels gemaakte Structuurplan 1969 zal de weg in de toekomst onderdeel zijn van een zogeheten 'verdeelring', zoals voorgesteld in het Verkeersplan Goudappel. De 'echte' zuidelijke ringweg komt volgens dit Structuurplan te liggen tussen het aan te leggen Hoornse Meer en het Paterswoldsemeer. Ook de andere ringwegen zijn dan veel verder van de stad gedacht dan voorheen.

PRULLENBAK

Het in 1972 aantredende linkse stadsbestuur verwijst, onder andere op basis van nieuwe bevolkingsprognoses, de ambitieuze verkeersplannen echter naar de prullen-

bak. De Weg der Verenigde Naties wordt toch weer 'gewoon' zuidelijke ringweg. Ook de Laan 1940-1945 – waarvoor de plannen in 1967 al zijn goedgekeurd – is in de visie van de PvdA niet langer een onderdeel van de 'verdeelring', maar de westelijke ringweg. Het lukt de PvdA alleen om een meerderheid voor dit plan te krijgen door aan de wensen van de twee zittende D'66-raadsleden tegemoet te komen en de weg tussen het Hoendiep en de Friesestraatweg 'buitenom' te leggen. Op 4 augustus 1972 valt het raadsbesluit en ruim zeven jaar later is de weg door het Stadspark gereed. Minder problemen geeft in 1977 het besluit tot aanleg van het noordelijke deel van de ring, volgens het oorspronkelijke tracé van Schut en Berlage uit 1928. In 1982 wordt dit deel ringweg in gebruik genomen, met aansluiting op de pas aangelegde Noordzeeweg en Eemshavenweg (N46).

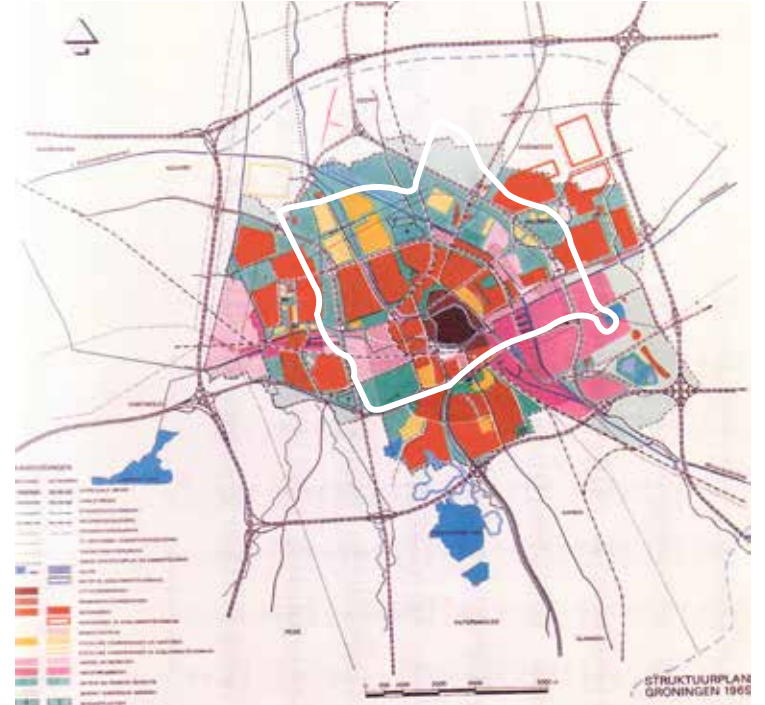

DE GRONINGSE RINGWEGEN

HET UITBREIDINGSPLAN VAN SCHUT EN BERLAGE UIT 1928, WAARIN VOOR HET EERST EEN RINGWEG ROND DE STAD IS GETEKEND. DE NOORDELIJKE, WESTELIJKE EN ZUIDELIJKE RING UIT DIT PLAN ZIJN VELE JAREN LATER DAADWERKELIJK AANGELEGD.

HET AMBITIEUZE 'STRUKTUURPLAN' UIT 1969, MET TOEGEVOEGD IN HET WIT DE HUIDIGE RINGWEG. IN DIT STRUKTUURPLAN WAS EEN EXTRA RING OM DE STAD BEDACHT, LANGS DE GEMEENTEGREZEN. DEZE ZOU MOETEN LOPEN LANGS ADUARD, TUSSEN HET NOG AAN TE LEGGEN HOORNSEMEER EN HET PATERSWOLDSEMEER DOOR, LANGS GARMERWOLDE EN TUSSEN ADORP EN SAUWERD DOOR. HET PLAN VERDWEEN IN 1972 IN DE PRULLENBAK.

OMBOUW VAN DE FRIESESTRAATWEG TOT WESTELIJKE RINGWEG IN 1978. FOTO PERSFOTOBUREAU D. VAN DER VEEN, COLLECTIE RHC GRONINGER ARCHIEVEN (1785-8883).

BOUW VAN HET VIADUCT IN DE BENELUXWEG, TUSSEN DE BORNHOLMSTRAAT EN HET WINSCHOTERDIEP IN 1984. HET VIADUCT HOORDE OORSPRONKELIJK BIJ DE OOSTELIJKE RINGWEG, MAAR WORDT NU TOT DE ZUIDELIJKE RINGWEG GEREKEND. FOTO NIEUWSBLAD VAN HET NOORDEN, COLLECTIE RHC GRONINGER ARCHIEVEN (1785-21708).

OOSTELIJKE RINGWEG

De noordelijke ringweg heeft ook een aansluiting op de Oosterhamriklaan. In het plan van Schut en Berlage zou dit de oostelijke ringweg moeten worden (inclusief Berlagebrug). Hoewel deze weg nog wel in het Structuurplan van 1969 staat, zijn in dat plan ook twee oostelijker gelegen nieuwe ringwegen opgenomen. Uiteindelijk wordt gekozen voor de middelste van de drie: de ringweg tussen de stad en de nieuwe wijken Lewenborg en Beijum. Daarmee is de oostelijke ringweg het enige onderdeel van de hele ring dat niet zijn oorsprong heeft in het Uitbreidingsplan van Schut en Berlage. In 1986 wordt deze weg geopend en daarmee is de ring eindelijk 'rond'. En in 2010 wordt met de opening van de Berlagebrug en de verbinding met de Bornholmstraat alsnog ook de oude ring gesloten.

ZUIDELIJKE RINGWEG VANA

IMPRESSIE VAN HET NIEUWE JULIANAPLEIN, GEZIEN UIT ZUIDELIJKE RICHTING. HET VERKEER UIT DE RICHTING ASSEN (A28) KAN ZONDER VERKEERSLICHTEN DOORRIJDEN IN DE RICHTING DRACHTEN OF HOOGEZAND. AFBEELDING: VIADRUPSTEEN.

DE ZUIDELIJKE RINGWEG VAN GRONINGEN GAAT DE KOMENDE JAREN OP DE SCHOP OM GRONINGEN BETER BEREIKBAAR TE MAKEN. DE PLANNING IS DAT DE WERKZAAMHEDEN BEGIN 2017 STARTEN. IN 2020 MOET DE VERNIEUWDE ZUIDELIJKE RINGWEG IN GEBRUIK WORDEN GENOMEN. EEN JAAR LATER MOETEN ALLE WERKZAAMHEDEN VOOR HET PROJECT KLAAR ZIJN.

De zuidelijke ringweg is de belangrijkste toegangsroute naar de stad Groningen. In de ochtend- en avondspits komen op de zuidelijke ringweg steeds vaker opstoppingen voor. Naar verwachting wordt het hier in de toekomst alleen maar drukker. De hoogste tijd dus om de zuidelijke ringweg klaar te maken voor morgen.

AANPAK RING ZUID

Rijk, provincie en gemeente hebben hiervoor de handen ineengeslagen. Onder

de naam Aanpak Ring Zuid hebben zij in overleg met omwonenden en organisaties een plan opgesteld. In 2014 is het plan voor de ombouw van de zuidelijke ringweg vastgesteld door de minister van Infrastructuur Melanie Schultz van Haegen. Tegelijk heeft de gemeente plannen vastgesteld voor straten en buurten in de omgeving van de ringweg. Die moeten ervoor zorgen dat de vernieuwde ringweg goed wordt ingepast in de omgeving. De Raad van State heeft beslist dat het plan

AF BEGIN 2017 OP DE SCHOP

BLIKVANGER VAN HET PLAN IS HET ZUIDERPLANTSOEN. DIT NIEUWE PARK KOMT OP DE DEKSELS OVER DE VERDIEPT LIGGENDE RINGWEG. OP DE VOORGROND DE HEREWEG. ILLUSTRATIE: WEST8.

bij de Hereweg die door het plan verdwijnen.

UITVOERINGSPERIODE

De uitvoering van het plan gaat onvermijdelijk voor overlast zorgen voor omwonenden en voor het verkeer. Toch blijft Groningen goed te bereiken. Uitgangspunt is dat op de zuidelijke ringweg tijdens de werkzaamheden in beide richtingen twee rijstroken beschikbaar blijven. De wes-

telijke, noordelijke en oostelijke ringweg worden ingezet als omleidingsroute. Op de website van Groningen Bereikbaar komt deze maand een 'slimme kaart' waarop u kunt zien hoe u zo snel mogelijk van A naar B komt.

Kijk voor meer informatie over de plannen voor de zuidelijke ringweg op www.aanpakringzuid.nl.

VOORBEREIDINGEN VOOR AANPAK RING ZUID GESTART

IN OKTOBER VAN DIT JAAR VOERDE ENEXIS EEN 'GESTUURDE BORING' UIT ONDER HET STERREBOS. DE BOORKOP GING BIJ DE HEREWEG DE BODEM IN EN GING 14 METER ONDER DE GROND DOOR. FOTO: JEROEN VAN KOOTEN.

OM GEEN KOSTBARE TIJD TE VERLIEZEN, IS AL EEN BEGIN GEMAAKT MET DE VOORBEREIDINGEN VOOR DE OMBOUW VAN DE ZUIDELIJKE RINGWEG.

Voordat de ombouw in 2017 van start gaat, moeten er vele kabels en leidingen worden omgelegd die in de omgeving van de weg onder de grond liggen. Het gaat om kabels en leidingen voor bijvoorbeeld elektriciteit, gas, telefonie en riolering. Vanaf september 2015 wordt hieraan gewerkt op verschillende plekken nabij de zuidelijke ringweg. Zo is in oktober in opdracht van Enexis onder de grond een gat geboord tussen de Hereweg en de Kempkensberg, onder het Sterrebos door. Via deze 'gestuurde boring' is een buis aangelegd waar elektriciteitskabels doorheen kunnen worden

getrokken. De boorkop ging diep genoeg onder de grond door, zodat de bomen hiervan geen schade ondervonden.

Het verleggen van kabels en leidingen gaat ook in 2016 door. De werkzaamheden kunnen hinder opleveren voor de omgeving. Voor het verkeer is de hinder doorgaans beperkt.

AANBESTEDING

Eind 2014 is de aanbesteding van de weg begonnen. Drie gegadigden zijn nog in de race om de vernieuwde zuidelijke ringweg te bouwen. Het is de verwachting dat het project in het tweede kwartaal van 2016 wordt gegund. De aannemer stelt dan het definitieve ontwerp vast en bepaalt ook de volgorde en de planning van de werkzaamheden.

nog op enkele punten moet worden aangepast, naar aanleiding van de beroepen die tegen het plan zijn ingediend.

HOOFDLIJNEN

In het plan verdwijnen de verkeerslichten op het Julianaplein, om de doorstroming te verbeteren. De verkeersstromen krijgen elk hun eigen rijbaan. Ook op het Vrijheidsplein (bij de Gasunie) hoeven de auto's elkaar straks niet meer te kruisen. Tussen de Hereweg en het Oude

Winschoterdiep wordt de weg over een afstand van circa 1,2 kilometer verdiept aangelegd. De weg verdwijnt hier dus uit het straatbeeld. Over de verdiept liggende weg komen drie brede deksels, waarop een nieuw park wordt aangelegd: het Zuiderplantsoen. Een andere belangrijke verandering is dat er een nieuwe weg komt tussen de Hereweg en het Julianaplein, aan de noordzijde van de ringweg. Deze weg is voor verkeer in beide richtingen en vervangt de directe op- en afritten

SAMEN DE DRUKTE IN DE SPITS TERUGDRINGEN

ELKE WERKDAG GAAN ZO'N 200.000 MENSEN NAAR DE STAD GRONINGEN VOOR WERK, SCHOOL OF STUDIE. PER AUTO, PER FIETS, PER BUS EN PER TREIN. HOE ZORG JE ERVOOR DAT TIJDENS DE OMBOUW VAN DE ZUIDELIJKE RINGWEG DE OCHTENDSPITS NIET VASTLOOPT? GRONINGEN BEREIKBAAR WIL ERAAN BIJDAGEN DAT OOK IN DE TOEKOMST ALLE WERKNEMERS, SCHOLIEREN EN STUDENTEN TIJDIG, SNEL EN VEILIG OP HUN PLEK ZIJN.

SCHOLIEREN EN STUDENTEN

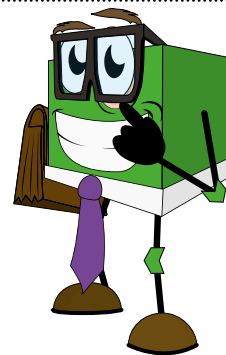
Dagelijks reizen ongeveer 25.000 studenten en 13.500 scholieren naar de stad. Veel studenten en scholieren doen dat met het openbaar vervoer. Mede hierdoor zitten de treinen en bussen in de ochtendspits overvol. Groningen Bereikbaar wil de druk op het OV verlichten zodat er ook plaats overblijft voor forensen. "Samen met onderwijsinstellingen hebben we gekeken naar mogelijke oplossingen", zegt Paulien van Noort van Groningen Bereikbaar. "Zo stimuleren we het gebruik van de e-bike. We laten scholieren en studenten zelf campagnes opzetten. Ook zijn we in gesprek

met scholen om het lesrooster beter af te stemmen op de dienstregeling en andersom. Verder zien we kansen in 'leren op afstand', waarbij je les krijgt via internet. Er zijn al scholen waar de leerlingen op locaties in de provincie de lessen volgen die in de stad worden gegeven. En de universiteit biedt al online colleges aan. Je hoeft dan minder vaak te reizen. Of iets later, zodat je de spits vermijdt. We onderzoeken samen deze mogelijkheden in de vorm van pilot-projecten. Als ze succesvol zijn, gaan we ermee door of we breiden ze uit."

WERKNEMERS

Bij de grootste werkgevers in de stad, zo'n tachtig in totaal, werken in totaal zo'n 50.000 mensen. Als een deel hiervan de spits wil mijden of bereid is de auto (deels) te laten staan, scheelt dat in de spits al een flinke slok op een borrel. Daarom heeft Groningen Bereikbaar de afgelopen tijd veel grote bedrijven in de stad benaderd. En met succes. Vijftig grote bedrijven en organisaties in de stad gaan meewerken aan maatregelen die de drukte in de spits moeten verminderen. De grote werkgevers reageerden stuk voor stuk enthousiast. "Het mes snijdt voor hen aan twee kan-

ten", zegt Hans Vooges van Groningen Bereikbaar. "Het kan bedrijven bijvoorbeeld helpen om hun duurzaamheidsdoelstellingen te behalen. Hoe meer werknemers de auto laten staan, hoe duurzamer. Werkgevers kunnen hun werknemers bijvoorbeeld stimuleren om op de fiets of met het OV te gaan. Of ze kunnen thuiswerken aantrekkelijker maken. Of ze maken het voor hun medewerkers aantrekkelijker om de P+R-terreinen te gebruiken. Er zijn tal van maatregelen denkbaar die zorgen voor minder drukte op de weg."

OM DE OVERVOLLE BUSSEN IN DE SPITS TEGEN TE GAAN, STIMULEERT GRONINGEN BEREIKBAAR SCHOLIEREN OM BIJVOORBEELD MET DE FIETS OF DE E-BIKE TE GAAN. FOTO: ALEX WIERSMA.

GRONINGEN BEREIKBAAR VERLEIDT WERKNEMERS DE SPITS OP DE WEG TE MIJDEN. ZE KUNNEN BIJVOORBEELD EEN ANDER VERVOERMIDDEL KIEZEN, OP EEN ANDER MOMENT REIZEN OF THUIS WERKEN. FOTO: OV-BUREAU GRONINGEN DRENTHE.

WAAROM HEBBEN WE MET Z'N ALLEN TOCH ZO'N MOEITE OM UIT DE AUTO TE KOMEN?

ZEKER, VEEL MENSEN GAAN TEGENWOORDIG AL OP DE FIETS NAAR HUN WERK. EN STEEDS MEER FORENZEN GEBRUIKEN EEN E-BIKE OF PAKKEN DE BUS. MAAR NOG STEEDS IS HET ROND DE SPITS DRUK OP DE GRONINGSE RINGWEGEN. DAT ROEPT DE VRAAG OP HOE HET KAN DAT ZOVEEL MENSEN NOG STEEDS HET LIEFST MET DE AUTO NAAR HUN WERK GAAN. WE LEGDEN DIE VRAAG VOOR AAN DE GRONINGSE VERKEERPSYCHOLOOG PROF. DR. KAREL BROOKHUIS, VERBONDEN AAN DE FACULTEIT GEDRAGS & MAATSCHAPPIJ-WETENSCHAPPEN VAN DE RIJKSUNIVERSITEIT GRONINGEN (RUG).

Volgens Brookhuis zijn er meerdere verklaringen voor. Om te beginnen is het een kwestie van gewenning, zegt hij. "Wij zijn als mensen gewoontedieren. Als je op een bepaalde manier naar school of naar je werk gaat, waarom zou je dat zomaar veranderen als iemand anders dat voorstelt?", aldus prof. Brookhuis.

Ook denken veel mensen dat het wel goed is om zonder auto te reizen, maar vinden

ze dat dit niet voor hen geldt, aldus de verkeerspsycholoog. "Velen denken dat ze zelf niet zonder auto kunnen. Maar soms is dat ten onrechte."

NUT

Betekent dit dat we somber moeten zijn of het lukt om mensen uit de auto te krijgen? "Nee, zeker niet. Uit onderzoek is gebleken dat mensen wel minder vaak de auto willen gebruiken, maar dat het noodzakelijk is dat ze eerst persoonlijk overtuigd worden van het nut daarvan. Daarvoor moet je mensen zo individueel mogelijk benaderen en aanspreken. Dat is zeer bewerkelijk, maar het geeft aanzienlijk meer kans op succes dan algemeenheden", aldus de verkeerspsycholoog.

Volgens Brookhuis moet er een uitgaande strategie komen, waarbij mensen zo individueel mogelijk worden aangesproken. "Het kan, maar het kost wel moeite. Zo moeten er ook aantrekkelijke alternatieven worden aangeboden. Zoals kortingen op

VERKEERPSYCHOLOOG KAREL BROOKHUIS PAKT ZELF GRAAG DE FIETS. "AL ZOU MAAR 5 TOT 10 PROCENT VAN DE AUTOMOBILISTEN ANDERS GAAN REIZEN, DAT ZOU AL GROTE WINST ZIJN." FOTO: JEROEN VAN KOOTEN.

de aanschaf van e-bikes en kortingen op busabonnementen. Al zou maar 5 tot 10 procent van de automobilisten anders gaan reizen, dat zou al grote winst zijn."

De organisatie Groningen Bereikbaar heeft Brookhuis en zijn collega's gevraagd om wetenschappelijke adviezen over manieren om mensen uit de auto te lokken. "Daar

werken we graag aan mee. Omdat de grote bedrijven al benaderd zijn, gaan wij ons richten op medewerkers van kleinere bedrijven. Wanneer we er hard aan werken, en ook de publiciteit goed gebruiken, zal het zeker lukken om het autogebruik terug te dringen. Want echt: als we dat niet doen, loopt Groningen vast, en dat is slecht voor de economie!"

REIZIGERS OP STATION EUROPAPARK

“IK BEN SUPERSNEL THUIS”

Jameson Sambre komt met een lekker muziekje in zijn oren station Europapark opgelopen. Hij volgt de koksopleiding van het Noorderpoort en heeft

er een ochtendje lessen op zitten.

Nu wacht hij op z'n trein naar Hoogezand. Het relatief

nieuwe station is voor hem echt een uitkomst. “Er rijdt geloof ik elk kwartier een trein tussen hier en Hoogezand”, zegt hij. “Dat is voor mij perfect, want ik moet elke dag naar school. Je hoeft altijd maar heel kort te wachten. En met de trein ben ik supersnel weer thuis.” Het station vindt hij best wel mooi en vooral ook netjes. “Het is wel balen dat de trein soms zo vol is. Die mensen zijn allemaal ingestapt op het Hoofdstation. En ik mis ook wel dat je even de stad in kunt lopen. Maar als ik dat wil, pak ik gewoon de trein richting het centrum.”

“DE VOLGENDE KEER PAK IK WEER DEZE TREIN”

Manuela Roose staat voor het eerst op station Europapark. “Ik was model voor een kappersexamen van een kennis die haar opleiding volgt bij het Noorderpoort”, zegt ze. Roose komt zelf uit Leek en besloot op het Hoofdstation een trein richting Europapark te pakken. “Die verbinding is het snelst en het makkelijkst. Althans, dat zei de OV-app op mijn smartphone. En inderdaad, vanaf het Hoofdstation ben je hier snel. Er zijn ook veel

verbindingen. Het is me goed bevallen. Als ik hier weer heen moet, reis ik zeker weer op deze manier”, zegt Roose terwijl haar trein al komt aanrijden. Ze kan nog net kwijt dat het station er mooi verzorgd uitziet. “Er wordt ook veel gebruik van gemaakt. Op de heenreis, vanochtend, was het echt druk. Nu valt het wel mee.” En het examen? “Ik vind m'n nieuwe kapsel meer dan geslaagd. En mijn kennis is ook geslaagd”, lacht Roose.

“HOE KOM IK NU AAN DE ANDERE KANT VAN HET PERRON?”

Bijna aan het einde van het perron zit Boudewijn Gibcus rustig te wachten op de trein die hem terugbrengt naar het Hoofdstation. “Ik moest vandaag bij een cursus bij de gemeente zijn. Ik woon in de Korrewegwijk en vind het gemakkelijk om

met de trein te gaan. Dat gaat het snelste.” Gibcus reisde al vaker naar het Europapark, bijvoorbeeld voor een wedstrijd van FC Groningen. “Het station ziet er strak uit, maar als het zo koud is als nu, word je er niet echt warm van. Er is niet een plekje waar je even beschut kunt zitten of een warme drank kunt halen”. Ook betitelt hij het station als ‘een oerwoud’. Dan heeft Gibcus het vooral over de looproutes. “Kijk eens om je heen. Weet jij waar je heen moet als je aan de andere kant van het perron moet zijn? Dat mogen ze wel duidelijker maken.”

GRONINGEN INVESTEERT 85 MILJOEN IN VERDERE VERBETERING FIETSVoorzieningen

FIETSERS IN DE STAD MOGEN BIJ VERKEERSLICHTEN VAAK IN EEN VAK VÓÓR DE AUTO'S WACHTEN, ZOALS HIER IN DE NIEUWE EBBINGESTRAAT.

ZE KUNNEN DAN ALS EERSTE VERTREKKEN. FOTO: JEROEN VAN KOOTEN.

50
GRONINGEN
FIETSSTAD

GRONINGEN IS DE BELANGRIJKSTE FIETSSTAD VAN NEDERLAND. MAAR HET KAN NOG BETER. WANT JUIST OOK DANKZIJ HET SUCCESVOL STIMULEREN VAN HET FIETSGEBRUIK EN DANKZIJ NIEUWE ONTWIKKELINGEN ZOALS DE KOMST VAN DE E-BIKE, MOET GRONINGEN MAATREGELEN NEMEN OM HET FIETSEN DE KOMENDE VIER À VIJF JAAR EVEN AANTREKKELIJK TE HOUDEN.

"Groningen staat bekend als dé fietsstad van Nederland, en misschien van Europa", vertelt Jaap Valkema van de gemeente Groningen. "Dat is prachtig. Maar als we dat zo willen houden, moet er echt weer veel nieuws gebeuren." De nieuwe plannen staan in de 'Fietsstrategie' die dit voorjaar door de gemeenteraad werd vastgesteld. "De nieuwe fietsstrategie is nodig omdat er veel nieuwe ontwikkelingen op ons afkomen. En we hebben natuurlijk ambities."

VERWARMDE FIETSPADEN

De komende vijf jaar staan tal van (ingrijpende) maatregelen op het programma, waarvoor de gemeente, provincie, het Rijk en ProRail maar liefst 85 miljoen euro beschikbaar hebben gesteld. "Dat geld zal onder meer worden gebruikt voor innovatieve maatregelen, zoals verwarmde fietspaden voor de wintermaanden, en anti-diefstalplannen. Bij het Hoofdstation komen nieuwe stallingen en een fietstunnel. Verder gaan we proberen gedrag positief te beïnvloeden. Zo willen we een campagne opzetten om fietsers meer bewust te maken van de regels. En het zou mooi zijn wanneer mensen nóg trotser worden op Groningen als fietsstad. Ze moeten denken: 'Wauw! Het is wel gaaf zeg, wat er hier allemaal gebeurt op fietsgebied!'"

KOPLOPER

Daarnaast wil de gemeente inspelen op het toenemende gebruik van de e-bike en zijn grotere broer de 'speed-pedelec'. "Al met al hopen we dat we onze koploperspositie blijven behouden. En mogelijk kunnen we zelfs nog verder voorop gaan lopen. En daarna zullen we weer nieuwe maatregelen moeten verzinnen om Groningen de beste fietsstad van Nederland te laten blijven", aldus Jaap Valkema.

Meer weten? Kijk op www.050fietsstad.nl

VERWARMDE FIETSPADEN? ECHT?

Het klinkt als science fiction, maar in Groningen wordt echt nagedacht over het verwarmen van drukke fietspaden. Zo blijven ze in de winter sneeuw- en ijsvrij. Het kost geen extra energie, want de warmte komt uit de bodem (geothermie) of er wordt gebruik gemaakt van de warmte van het water in het riool. Dit is een duurzame oplossing, want op de verwarmde fietspaden hoeft 's winters geen veegwagen met strooizout te rijden.

MEER FIETSENSTALLINGEN IN DE BINNENSTAD

Ga je lekker op de fiets naar de binnenstad van Groningen, kun je hem nergens kwijt. Veel mensen zullen dit herkennen. De gemeente gaat dan ook het aantal stallingsmogelijkheden in de binnenstad flink uitbreiden. Zo wil de gemeente bij de Vismarkt/Haddingestraat een kwalitatief hoogwaardige fietsenstalling aanleggen. Ook moeten er meer tijdelijke fietsenstallingen komen in leegstaande winkelpanden.

DE HELPERZOOM IS EEN VAN DE DRUKSTE FIETSRoutes IN DE STAD. DE FIETSERS MOETEN NU NOG OP DE WEG RIJDEN. AAN DE KANT VAN DE HUIZEN KOMT EEN FIETSPAD IN BEIDE RICHTINGEN. FOTO: JEROEN VAN KOOTEN.

NIEUW FIETSPAD LANGS HELPERZOOM

Om de fietsroute van Haren naar Groningen aantrekkelijker te maken, komt er een vrijliggend fietspad langs de Helperzoom. Nu moeten fietsers hier nog op een fietsstrook langs de weg fietsen. Het vrijliggende fietspad, dat bedoeld is voor fietsers in beide richtingen, gaat deel uitmaken van de 'Fietsroute Plus' tussen Groningen en Haren. 'Fietsroutes Plus' zijn snelle, veilige en comfortabele fietsverbindingen naar de stad, bijvoorbeeld vanuit Bedum, Zuidhorn, Ten Boer, Winsum en Leek. Wanneer het nieuwe fietspad langs de Helperzoom wordt aangelegd is nog niet bekend. Vermoedelijk in 2017/2018. Hiervoor moet eerst nog een precies plan worden gemaakt. Daarbij wordt rekening gehouden met de Helperzoomtunnel, die naar verwachting wordt aangelegd in 2017/2018. Ook wordt het plan afgestemd op de verkeersmaatregelen die in 2016 in de wijk Helpman/Coendersborg worden genomen.

VERKEERSPLAN HELPMAN VOORJAAR 2016 IN UITVOERING

DE HELPER BRINK IS EEN VAN DE KWETSBARE STRATEN IN HELPMAN/COENDERSBORG OMDAT IN EN ROND DEZE STRAAT VEEL SCHOLEN STAAN. DE STRAAT KRIJGT DEELS EENRICHTINGSVERKEER OM DOORGAAND VERKEER TE ONTMOEDIGEN. FOTO: JEROEN VAN KOOTEN.

DE AANLEG VAN DE HELPERZOOMTUNNEL HEEFT GEVOLGEN VOOR DE VERKEERSSTROMEN IN DE WIJK HELPMAN. VERKEERSMAATREGELEN MOETEN ERVOOR ZORGEN DAT HET VERSCHUIVEN VAN DE VERKEERSSTROMEN NIET TEN KOSTE GAAT VAN DE LEEFBAARHEID EN VERKEERSVEILIGHEID IN DE WIJK.

De Helperzoomtunnel komt in de plaats van de drukke overgang voor auto's en fietsers bij de Esperantostraat. Omdat er extra treinen gaan rijden richting station Europapark, moet de kruising om veiligheidsredenen dicht. Binnen het project Aanpak Ring Zuid is hiervoor een oplossing gezocht en gevonden. De spoorwegovergang wordt vervangen door een tunnel onder het spoor door, in het verlengde van de Helper Brink. Deze Helperzoomtunnel is bedoeld voor auto's en fietsers, al kunnen fietsers ook bij station Europapark onder het spoor door. Doordat de Helperzoomtunnel zuidelijker komt te liggen dan de bestaande spoorwegovergang, gaan de verkeersstromen in Helpman en Coendersborg verschuiven.

KWETSBARE STRATEN

De verschuiving van de verkeersstromen mag niet ten koste gaan van de verkeersveiligheid en het woon- en leefklimaat in Helpman en Coendersborg. Daarom is een verkeersplan opgesteld dat de hoeveelheid verkeer in de meest kwetsbare straten beperkt. Het verkeer dat in de wijk moet zijn, wordt geleid door straten die daar het meest geschikt voor zijn. In die straten komen waar nodig extra maatregelen om de veiligheid te garanderen. Het overgrote deel van de wijk wordt 30 km/uur-gebied. De werkzaamheden gaan in het voorjaar van 2016 van start en zijn rond de zomervakantie klaar. Daarmee is het verkeersplan uitgevoerd ruim voordat de bouw van de Helperzoomtunnel begint.

OP DE E-BIKE NAAR JE WERK

FIETSEN NAAR JE WERK. DANKZIJ DE E-BIKE IS DAT VOOR STEEDS GROTERE AFSTANDEN MOGELIJK. DRIE ENTHOUSIASTE E-BIKERS DIE IN GRONINGEN WERKEN, MAAR VER BUITEN DE STAD WONEN.

"Ik ben heel tevreden met mijn e-bike", zegt een enthousiaste Hilde van der Meulen als haar gevraagd wordt naar haar elektrische fiets. Als communicatiemedewerker van de Hanze-hogeschool rijdt ze dagelijks heen en weer tussen Bedum en haar werkgever. "Dat is zo'n veertien kilometer", schat ze. "Dat is ongeveer een half uur fietsen. Eerder, met een gewone fiets, was ik bekaf als ik aankwam. Hoe lang ik over de tocht deed, lag vaak aan de windrichting. Maar met de e-bike ben ik gegarandeerd binnen een half uur op mijn werk." Ze kocht een e-bike omdat ze het altijd al fijn vond om te fietsen. "Bovendien heeft mijn vriend al een auto, dus we vonden het onzin om een tweede te kopen. Nu fiets ik vier keer per week naar mijn werk. Dat kan ik iedereen aanraden."

HILDE VAN DER MEULEN (BEDUM)

MARIANNE BUIJS-BROUWER (KROPSWOLDE)

Marianne Buijs-Brouwer rijdt drie dagen in de week op haar e-bike naar het UMCG. Dat is vanuit haar woonplaats Kropswolde een tocht van zo'n drie kwartier. "In het verleden ging ik wel eens met de auto. Maar met alle parkeertijd erbij was ik vaak evenveel tijd kwijt als nu." Ook had Buijs-Brouwer een scooter. Maar toen ze de regeling voor e-bikes voorbij zag komen op het intranet van haar werkgever, werd de scooter in de schuur gezet. "Scooters zijn toch niet altijd betrouwbaar. Bovendien mocht ik niet door het natuurgebied bij Foxhol rijden vanwege het lawaai." Met de e-bike mag ze nu wel door het stuk natuur, wat zo'n twee kilometer scheelt. En het fietsen biedt haar wat extra lichaamsbeweging. "Dit is een goede manier van bewegen. Op een normale fiets ben je al bekaf voordat je op je werk komt en op de scooter zit je continu stil. Dit is eigenlijk fietsen zonder zweten."

WIENIE VAN DORT (PIETERBUREN)

Toen Wienie van Dort sinds lange tijd weer eens op de fiets van haar dochter zat, besepte ze hoe fijn het is om te fietsen. Nu gaat ze drie keer per week op de e-bike vanuit haar woonplaats Pieterburen naar haar werk in Groningen. "Je hoeft niet meer te sporten", lacht ze. "Ik doe er ongeveer een uur over. Dus ik krijg mijn portie beweging wel. Maar je kunt op de fiets ook heerlijk je hoofd leegmaken." Wat ook een voordeel is, is dat er steeds meer snelfietspaden worden aangelegd. "Nu is het een lange, saaie weg naar het UMCG, waar ik werk. Ik probeer onderweg vaak clubjes scholieren te ontwijken die al giebelend en langzaam over het pad fietsen. Gelukkig komt er een Fietsroute Plus tussen Groningen en Winsum. Of ik de e-bike aan zou raden? Ik ben er zelf heel blij mee. Mijn auto heb ik nog. Die bewaar ik even tot na de winter. Daarna gaat 'ie naar onze oudste zoon."

WERKZAAMHEDEN IN EN ROND GR

1 2013 - 2015**Rotonde Bedumerweg**

Aansluiting op noordelijke ringweg is ongelijkvloers gemaakt. De verkeerslichten zijn weggehaald.

2 oktober 2013 - najaar 2015**Sontbrug en Sontwegtracé**

Over het Winschoterdiep is de Sontbrug aangelegd. Daarnaast is de Sontweg heringericht voor verbeterde doorstroming en verkeersveiligheid voor o.a. fietsers en OV.

3 2013 - 2015**Noordzeebrug**

De Noordzeebrug over het Van Starckenborghkanaal is volledig vervangen.

4 2014 - medio 2015**Uitbreiding P+R Haren**

Wegens succes is het P+R-terrein bij Haren uitgebreid met ruim vijfhonderd plaatsen.

5 mei - september 2015**Herewegviaduct**

Het Herewegviaduct is opgeknapt in de zomer van 2015.

6 april - zomer 2015**Omgeving rotonde Laan Corpus den Hoorn**

Ter verbetering van de doorstroming rondom het Martiniziekenhuis zijn diverse maatregelen getroffen.

7 mei - december 2015**Boterdiep**

Vervangen riolering en reconstructie wegverharding van het Boterdiep.

8 2013 - 2015**Fietsroute plus Groningen Bedum**

Tussen Groningen en Bedum is een Fietsroute Plus aangelegd. Dit is een extra breed en comfortabel fietspad.

9 zomer 2015**Rijksweg N360**

De kruispunten zijn aangepakt en er is een keerlus voor bussen aangelegd.

10 najaar 2015**Reitdiepplein - Ring Noord en West**

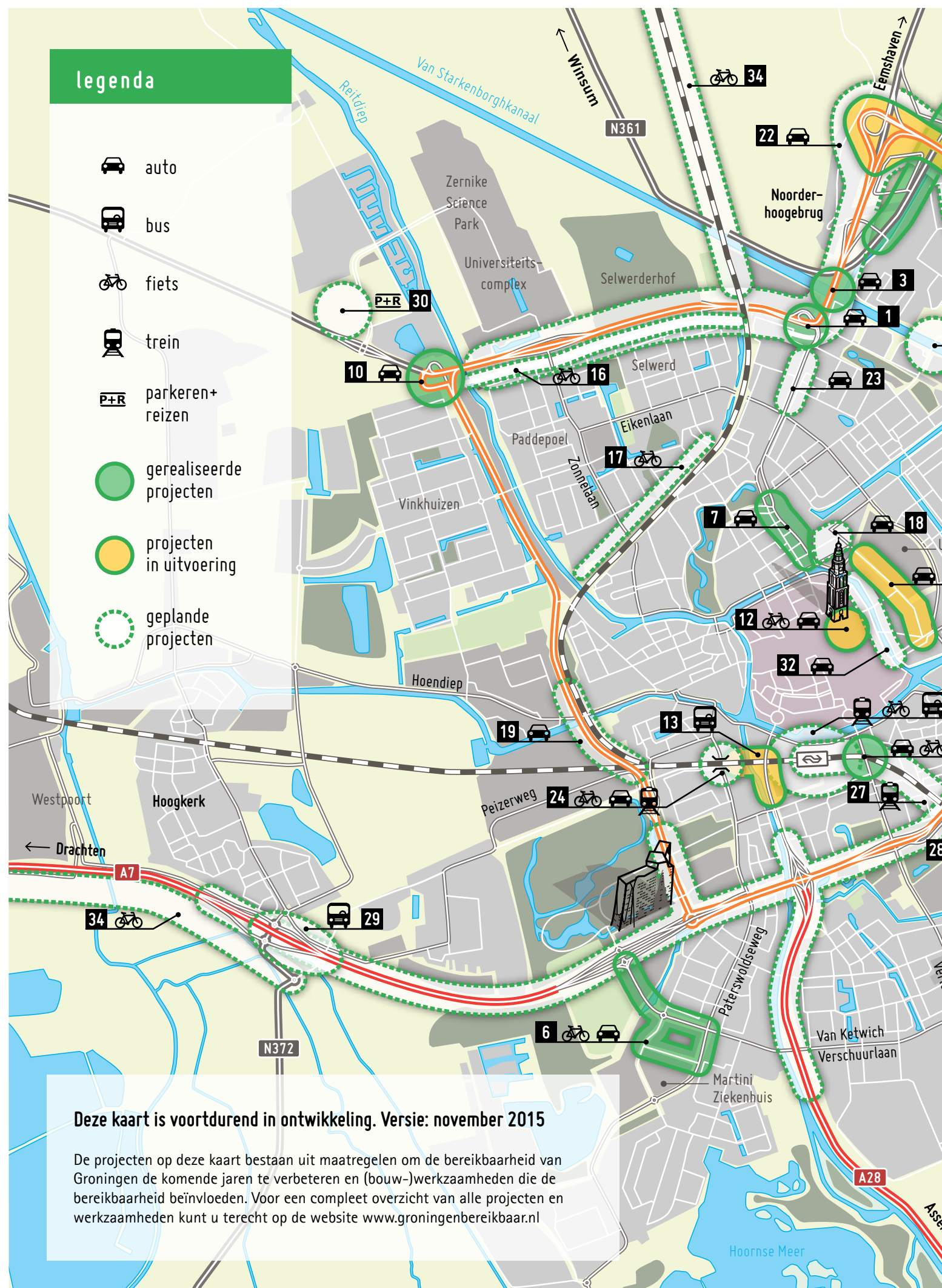
Tijdens de werkzaamheden aan de zuidelijke ringweg wordt het verkeer deels omgeleid via andere delen van de ringweg. Voor een goede doorstroming is het knooppunt Reitdiepplein verbeterd.

11 2010 - 2015**Oostelijke ringweg**

Alle kruisingen zijn ongelijkvloers gemaakt en er worden fietsecoducten aangelegd.

12 2011 - 2019**Bouwwerkzaamheden Forum en oostwand Grote Markt**

Aan de oostkant van de Grote Markt komt het Groninger Forum. Dit zorgt voor bouwverkeer. Er worden een overdekte fietsstalling en een parkeergarage onder het gebouw aangelegd.

Deze kaart is voortdurend in ontwikkeling. Versie: november 2015

De projecten op deze kaart bestaan uit maatregelen om de bereikbaarheid van Groningen de komende jaren te verbeteren en (bouw-)werkzaamheden die de bereikbaarheid beïnvloeden. Voor een compleet overzicht van alle projecten en werkzaamheden kunt u terecht op de website www.groningenbereikbaar.nl

13 2015 - begin 2016**Hoogwaardige OV-as van P+R Hoogkerk naar station Groningen**

De busbaan op de Koeriersterweg wordt doorgetrokken tot aan het Emmaviaduct, parallel aan het spoor. Daarmee ontstaat een snelle busverbinding tussen P+R Hoogkerk en het Hoofdstation Groningen.

14 2015 - 2016**Kabels en leidingen Aanpak Ring Zuid**

Op diverse plaatsen langs het traject worden kabels en leidingen verlegd ter voorbereiding op de ombouw van de zuidelijke ringweg.

15 september - december 2015**Oostersingel en UMCG Noord**

De Oostersingel wordt heringericht om fietsverkeer en openbaar vervoer beter te faciliteren.

16 2015 - 2016**Fietspad langs noordelijke ringweg**

Door de aanleg van dit fietspad worden de Fietsroutes Plus vanuit Winsum en Zuidhorn verbonden met de stedelijke routes en de Zernike Campus.

17 2015 - 2016**Fietspad langs spoorlijn Groningen - Sauwerd**

Mede door de aanleg van dit fietspad ontstaan er rechtstreekse fietsverbindingen tussen de dorpen ten noorden van Groningen en tussen de noordwestelijke stadswijken.

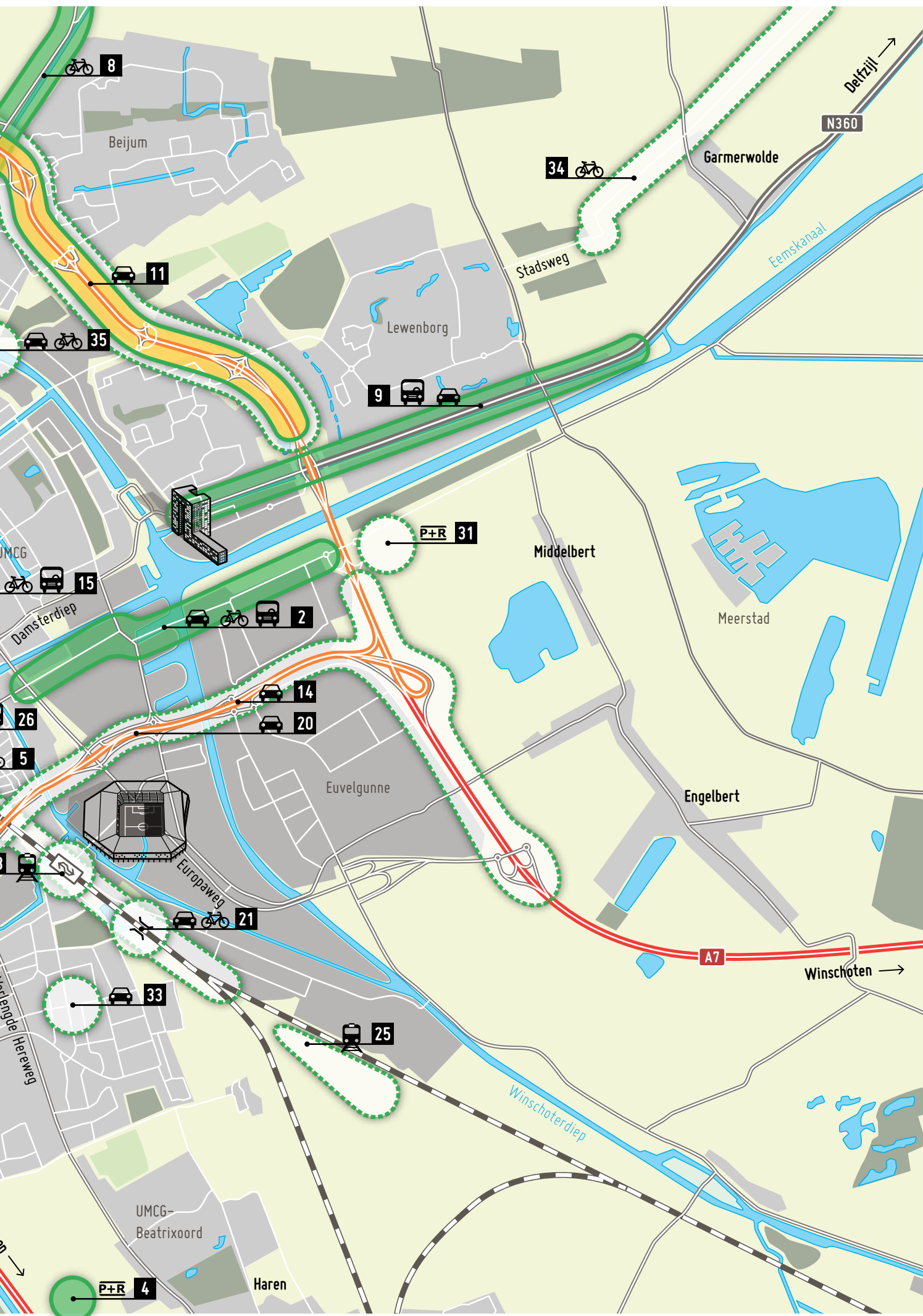
18 voorjaar 2016 - medio 2016**Bloemstraat en Kolendrift**

Vervangen riolering en reconstructie wegverharding van de Bloemstraat en herinrichting Kolendrift.

ONINGEN

19 1e helft 2016

Westelijke ringweg

Er vindt asfaltonderhoud plaats aan de westelijke ringweg rondom het viaduct Peizerweg.

20 2016 - 2020/2021

Aanpak Ring Zuid

De zuidelijke ringweg gaat de komende jaren ingrijpend op de schop om de bereikbaarheid van stad en regio en de doorstroming op de weg te verbeteren.

21 2017-2018

Helperzoomtunnel

In het verlengde van de Helper Brink komt een tunnel die Helpman en het Europapark met elkaar verbindt.

22 zomer 2016

Oostelijke- en noordelijke ringweg

De noordelijke en oostelijke ringweg worden voorzien van een deklaag (asfalt) en langs de noordelijke ringweg komen nieuwe geluidsschermen.

23 medio 2016

Bedumerweg

Er wordt groot asfaltonderhoud verricht aan de Bedumerweg.

24 2017 - 2019

Onderdoorgang Paterswoldseweg

Vanaf 2019 rijdt op het traject Groningen-Leeuwarden elk uur een extra sneltrein. Daarom wordt de spoorwegovergang bij de Paterswoldseweg vervangen door een onderdoorgang.

25 2016 - 2018

Aanleg opstelterrein 'de Vork'

Het opstelterrein voor treinen aan de zuidzijde van het Hoofdstation Groningen wordt verplaatst naar de Vork in de gemeente Haren.

26 2018 - 2021

Aanpak Hoofdstation

Het Hoofdstation Groningen krijgt meer sporen en perrons. Ook worden er nieuwe tunnels aangelegd voor voetgangers, fietsers en bussen en komt er een nieuwe ondergrondse fietsenstalling aan de zuidkant van de sporen.

27 2017 - 2018

Aanpassing sporen tussen Hoofdstation Groningen en opstelterrein 'de Vork'

Er komt een vierde spoor tussen het nieuwe station Groningen Europapark en Hoofdstation Groningen. Dat is nodig omdat er in de toekomst meer treinen gaan rijden.

28 2017 - 2018

Extra zijperron Europapark

Station Europapark krijgt een extra zijperron.

29 2015 - 2016

Aanpak rotonde Hoogkerk en kruising Eemsgolaan

Ten behoeve van het openbaar vervoer tussen Leek en Groningen wordt de doorstroming verbeterd op de rotondes bij Hoogkerk.

30 2016

Aanleg P+R Reitdiep

Bij Reitdiep komt een P+R-terrein. De uitbreiding van het aantal P+R-terreinen verbetert de bereikbaarheid van de stad.

31 2016

Aanleg P+R Meerstad

Bij Meerstad komt een P+R-terrein. De uitbreiding van het aantal P+R-terreinen verbetert de bereikbaarheid van de stad.

32 2016

Schuitendiep en Turfsingel

In combinatie met groot onderhoud wordt onderzocht of de diepenring beter ingericht kan worden.

33 2016

Verkeersmaatregelen Helpman

In het kader van de ombouw van de zuidelijke ringweg wordt de verkeerssituatie in Helpman/Coendersborg aangepast. Hierbij worden kruispunten veiliger gemaakt, de verkeerscirculatie aangepast en het 30 km/uur gebied uitgebreid.

34 vanaf 2016

Fietsroutes plus

De plannen voor een aantal Fietsroutes Plus, extra brede en comfortabele fietspaden tussen stad en regio, worden momenteel uitgewerkt. Het gaat om routes van en naar Ten Boer (start op zijn vroegst 2016), Winsum (vanaf 2018) en Leek (vanaf 2018).

35 2018 - 2019

Gerrit Krolbrug

De oude Gerrit Krolbrug wordt vervangen door een nieuwe brug.

EVENEMENTENKALENDER GRONINGEN

GRONINGEN WERKT AAN DE WEG DE KOMENDE JAREN. DAT LEIDT HIER EN DAAR TOT OPONTHOUD VOOR HET VERKEER. MAAR HET IS OOK DEZE WINTER ZEKER DE MOEITE WAARD OM DE STAD TE BEZOEKEN. HIERONDER DIVERSE CULTURELE EN CREATIEVE REDENEN OM NAAR GRONINGEN TE GAAN.

VANAF 11 DECEMBER: 'DAVID BOWIE IS' IN GRONINGER MUSEUM. FOTO: BRIAN DUFFY. © DUFFY ARCHIVE & THE DAVID BOWIE ARCHIVE

NOG T/M 13 DECEMBER: WERELD PERS FOTO IN DER AA-KERK

De Der Aa-Kerk in de binnenstad van Groningen vormt nog tot en met 13 december het decor van de fototentoonstelling World Press Photo. De tentoonstelling toont foto's van 41 prijswinnaars uit 17 landen in acht verschillende categorieën. De Deense fotograaf Mads Nissen is de jaarwinnaar van deze internationale persfotowedstrijd met een intiem portret van een mannelijk Russisch koppel. De fototentoonstelling is in meer dan negentig wereldsteden te zien. De expositie toont de mooiste en meest indrukwekkende foto's van het afgelopen jaar. WWW.WPFGRONINGEN.NL

NOG T/M 17 JANUARI 'THE NEXT CALL' IN HEROPENDE GRID GRAFISCH MUSEUM

GRID Grafisch Museum is verhuisd naar de Sint Jansstraat in de binnenstad van Groningen. Het museum is heropend met de expositie 'The Next Call - H.N. Werkman en de internationale avant-garde'. De tentoonstelling vindt plaats in het kader van het Werkmanjaar. Centraal staan de internationale kunstenaartijdschriften uit de avant-garde die de inspiratie vormden voor H.N. Werkmans 'The Next Call'. Historisch foto- en filmmateriaal en geluidsopnamen nemen de bezoeker mee naar de tijd van de avant-garde en de periode tussen de beide wereldoorlogen. Hoe zag Europa er in deze tijd uit, hoe kleeadden mensen zich, wat voor literatuur en muziek verscheen er en wat voor kunst werd er gemaakt? En wat waren de verschillen tussen landen en steden onderling? WWW.GRIDGRONINGEN.NL/EXPOSITIES

VANAF 11 DECEMBER: 'DAVID BOWIE IS' IN GRONINGER MUSEUM

In het Groninger Museum is vanaf 11 december de tentoonstelling 'David Bowie is' te zien. De expositie biedt een overzicht van Bowie's uitzonderlijke carrière. Hij is een van de meest baanbrekende en invloedrijke artiesten uit deze tijd. De expositie toont meer dan driehonderd objecten uit het David Bowie Archief, waaronder handgeschreven songteksten, originele kostuums, foto's en ontwerpen van bijvoorbeeld albums. 'David Bowie is' was eerder te zien in onder meer Toronto, Parijs en Melbourne. De expositie heeft al meer dan een miljoen bezoekers getrokken. WWW.GRONINGERMUSEUM.NL EN CITYTRIP.GRONINGEN.NL/BOWIE

ER GAAT NIETS BOVEN
GRONINGEN ©

Voor een uitgebreid overzicht van de evenementen kijkt u op de website van Uit Groningen: www.uit.groningen.nl. Alle genoemde data en locaties zijn onder voorbehoud.

18 T/M 20 DECEMBER: SFEERVOL WINTERWELVAART LANGS DER A'S

Het is inmiddels bijna een traditie: het laatste weekend voor kerst liggen de kades van de Hoge en Lage der A bomvol met oude charterschepen tijdens het sfeervolle evenement WinterWelvaart. Zowel op de schepen zelf als op de kades is van alles te zien en te doen. De schepen zijn het decor van intieme concerten, exposities en voorstellingen en op de wal zijn proeverijen, een kerstmarkt en kinderactiviteiten. Net als voorgaande edities is er ook dit jaar weer een Kunstroute, waaraan vele galeries rondom de A meedoen. Ook in het Noordelijk Scheepvaartmuseum zijn activiteiten. WWW.WINTERWELVAART.NL

18 T/M 17 DECEMBER: PANORAMA MESDAG NAAR GRONINGEN

'Moving Mesdag' is een digitale variant van Mesdags grootste werk, het echte 'Panorama Mesdag' in Den Haag. Veertien gebogen televisieschermen vormen samen een panorama van 10 meter. De schermen worden op het Waagplein of op de Grote Markt in een speciale dome geplaatst. In het digitale panorama zien bezoekers de vier jaargetijden aan zich voorbij trekken. Hendrik Willem Mesdag werd op 23 februari 1831 geboren in een herenhuis aan het Hoge der A in Groningen. Groningen is de tweede stad waar Moving Mesdag neerstrijkt. In Amsterdam trok de digitale variant zo'n 28.000 bezoekers.

13 T/M 16 JANUARI: EUROSONIC NOORDERSLAG

Groningen is van 13 tot en met 16 januari volgend jaar weer het centrum van de muziekindustrie. Tijdens Eurosonic, op woensdag-, donderdag- en vrijdagavond, staat Groningen in het teken van nieuw Europees talent: de meest veelbelovende acts in hun thuisland, maar vaak nog onbekend buiten hun landsgrenzen. Eurosonic, het grootste showcasefestival van Europa, zet elk jaar een ander land centraal. Deze keer zijn het landen uit Centraal-Oost-Europa: Bulgarije, Kroatië, Tsjechië, Estland, Hongarije, Letland, Litouwen, Polen, Macedonië, Roemenie, Servië, Slowakije en Slovenië. Op zaterdagavond vindt Noorderslag plaats, de belangrijkste staalkaart van de Nederlandse popmuziek. WWW.EUROSONIC-NOORDERSLAG.NL

COLOFON

DEZE KRANT IS EEN UITGAVE VAN DE SAMENWERKINGSORGANISATIE GRONINGEN BEREIKBAAR. OOSTERSTRAAT 56A, 9711 NX GRONINGEN, TELEFOON: (050) 316 43 70, E-MAIL: INFO@GRONINGENBEREIKBAAR.NL, WEBSITE: WWW.GRONINGENBEREIKBAAR.NL.

EINDREDACTIE: GRONINGEN BEREIKBAAR - REDACTIE: BROUWER COMMUNICEERT, PERSBUREAU TAMMELING - ONTWERP EN OPMAAK: LA COMPAGNIE - FOTO'S: JEROEN VAN KOOTEN, ALEX WIERSMA, BRIAN DUFFY, PRORAIL, RHC GRONINGER ARCHIEVEN, GEMEENTE GRONINGEN, PROVINCIE GRONINGEN, OV-BUREAU GRONINGEN DRENTH, GRONINGEN BEREIKBAAR. ILLUSTRATIES: ALLES IN BEELD (MACHTELT DE VRIES), PROVINCIE GRONINGEN, GEMEENTE GRONINGEN, VIADRUPSTEEN, LA COMPAGNIE, WEST8. OPLAGE: 250.250 EXEMPLAREN - DRUK EN VERSPREIDING: NDC MEDIAGROEP